

KURDISTAN PRESS

ROJNAMA HEFTEYÎ • HAFTALIK GAZETE

PRICE

BIHA • FİYAT

2.5 DM

5 Skr

3 G

2.5 Sfr

1 £

1.5 \$

•Tel; [46] Ø8-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-29 50 56

Kürt Komitesi kurucusu İsveç Göçmen Bakanı!

□□□ Kürtlerin Haklarını Koruma Komitesi kurucularından Sosyal Demokrat parlamenter Maj-Lis Löow, İsveç Göçmen Bakanlığına getirildi!

□□ Maj-Lis Löow'ün bakan olması ile birlikte, ilk kez Avrupa'da Kürtlerle dayanışma örgütlerinden birinde bir hükümet üyesi doğrudan yer almış oldu!

SAYFA 3

Barikatların Ardından

SAYFA 4-5

Li ser Perestroika Hezar pirs û pirsek

RÜPEL 5

Militarizm saldırıya geçti

SAYFA 2

“Derzîkî me jî tunebû”

• “Hiç gundek nemaye li Kurdistanana Iraqê!”

• “Tirkiye birîndarên çekên kimyewî weşart. Weşartina birîndarên kimyewî ji doktor, rojnamevan û rêxistinên navnetewî ne mewqefekî însaniye.”

• “Bingeha siyaseta rejîma Iraqê li ser nêhêlana milletê Kurd awa bûye!”

Beşa seyemîn a heypeyvîna M.Barzanî

RÜPEL 6-7

□□□Gerek Avrupa'da ve gerekse Türkiye'de Kürt sorununun boyutlanması ile birlikte, TC militarizmi de Kürdistan'daki saldırılarını yoğunlaştırdı.

Özellikle güney bölgelerinde aralıksız sürdürülen militarist terör, SHP milletvekillerinin bölgeye yaptıkları bir gezi ile tartışma alanına girdi. Halkın son derece rahatsız olduğu ve yüzlerce insanın tutuklandığı bölge yeniden bir iç savaş psikolojisi içine sokuldu.

PKK operasyonu adı altında basılan köylerde yapılan zulüm, köy halkına kendi pisliklerini yedirme gibi 12 Eylül zıندانlarında yapılan iğrençlikleri, Kürdistan'a yayma uygulamasının bir başlangıcı olarak değerlendirildi. Sömürge Valisi Hayri Kozakçıoğlu, "Güney Doğu'da ne oluyor?" sorusunu, "Güney Doğu'da çok iyi şeyler oluyor!" diyerek cevaplandırdı. Sömürge valisinin çok iyi şeyler dediği, basılan köyler, sorgusuz-yargısız tutuklanıp işkenceye yatırılan yüzlerce insan, köy halkı önünde kendi pisliğini yemeye zorlanan sivil ve masum insanlara yapılan insanlık dışı baskı ve zulümdü.

Türk militarizminin uzun bir hazırlık döneminden sonra saldırıya geçtiği Kürdistan'da, devleti tehdit eden politik ya da askeri hareketlerden söz edilmiyor. Her ne kadar bazı sendikal kıpırdanmalardan ya da demokratik kitle örgütlerinin dar kapsamlı faaliyetlerinden söz etmek mümkünse de, bunlar, orduyu hareket geçirmeye gerekçe sayılacak boyutlarda değil. Bununla birlikte, devlet, bu faaliyet alanlarını da terörize ediyor. Baskınlar ve tutuklamalar hızla yayılıyor.

Bilindiği gibi, Türkiye yoğun bir ekonomik bunalımı yaşıyor. Ekonomik bunalım, kendisini, bütün boyutları ile poli-

Militarizm saldırıya geçti!

tik alanda da ortaya koyuyor. ABD'nin günlük basını, TC'yi bekleyen geleceğe sayfalar ayırmakta. Özellikle Cumhurbaşkanlığı seçimi başta olmak üzere, mahalli ve genel seçimlerde muhtemel alternatifler tartışılıyor. Bu arada tabii doğal olarak Türkiye'deki Kürt sorunu da her durumda tartışma gündeminde tutulmakta. O kadar ki, Beyaz Saray'ın yeni efendisi Bush, ABD Adana Konsolosu'nu Kürdistan'a göndererek, bölgede olup bitenleri yakından öğrenme ihtiyacı duyuyor. Tabii, bu yapılırken, ABD tezinin de TC'ye

empoze edilmesi ihmal edilmiyor. Batı Avrupa konu ile ilgili olarak ayaklanmış durumda. İsveç, "Doğu" bölgelerinde özel incelemeler yapmak üzere Türkiye'ye seçkin bir heyet gönderiyor.

TC, batıdan bölgeye gelen ve gelecek olan inceleme heyetleri için dikensiz bir gül bahçesi hazırlamak istemesi, son operasyonların ardında duran temel gerektirir. TC'nin, batının ve ABD'nin istediği ve dayattığı çözümleri, kendi ideolojik politik çıkarlarına göre çözme hevesi, militarizmi bu denli saldırgan ve sorumsuz davranmaya itiyor. Ne var ki, hayat TC militarizminin kaba ve vahşi mantığını her gün her saat tekzip ediyor. En son Avrupa Parlamentosu Karma

Komisyonu'nda SHP milletvekili İbrahim Aksoy'un Kürtlere özerklik verilmedir diye belirleme yapması TC'yi iyice karıştırdı. Kürt sorununun ulaşılmış olduğu politik boyutu ısrarla görmezden gelen TC ise, hala Kürdistan'da 12 Eylül kalıntısının faaliyetlerine devam etmekte. Ozal'ın Van'a yapacağı geziye hazırlık olmak üzere, Van, kimin tarafından basıldığı belli olmayan afişlerle sıvandı. Afişlerde tıpkı 12 Eylül'de olduğu gibi, vatanında din ve namusunu korumaya çağrılıyor. Kürt militanlarının "ırz ve din" düşmanı oldukları yazılan afişlerde, PKK'ya mal edilen cina-

yetlerden, içinde, kadın ve çocukların yer aldığı resimler sergileniyor. Bu arada özellikle din düşmanlığı tezi öne çıkarılıyor. PKK'nın ibadet eden kendi militanlarını da öldürdükleri belirtiliyor. Rabia Ergül isimli bir kadının dağda kaldırılıp ırzına geçildiği, Abdullah Doğan isimli bir din adamının ve Namert Yılmaz isimli bir başka kişinin boğularak öldürüldüğü yazılan afişler çok miktarda kahvelere ve açık yerlere yapıştırılıyor. TC kendine has mantıksız yöntemleri ile Kürdistan'ı kana bulamaya devam ediyor. □

"Dağların Dili"

Stockholm'ün ünlü Dramaten tiyatrosunun duvarlarında bu günlerde vahşice boğazlanan insanların çığlıkları yankılanıyor. Militarizmin kasaturları ile delik deşik edilen insanlar... Çarımha gerilen, falakaya yatırılan, kurşuna dizilen, analarıyla anadilinde konuşamayan insanlar...

Dramaten'de seyirciyi sarsan, sallayan "Dağların Dili" isimli oyunda bu insanların trajik hayatı anlatılıyor.

Yani insanlık tarihinin asla unutamayacağı bir baskı ve zulüm merkezi olan Diyarbekir Askeri Ceza ve Tutukevi anlatılıyor.

Yani ulusal varlığı red ve inkar edilen, dili yasaklanan ve topyekün imha tehdidi altında bulunan Kürt halkının kan içindeki hayatı anlatılıyor.

Oyunu sahneye koyan Peter STORMARE, İsveç Tiyatrosu'nun usta bir sanatçısı. Peter Stormare, "Günlük hayatı içinde enternasyonalist görevlerini unutan İsveç insanının sarsılmasını istedim" diyor. "İsveçliye görev ve sorumluluklarını hatırlatmak istedim." Ünlü sanatçı bunu da yapılabilecek en iyi biçimde yapıyor.

Oyunu izlerken sarsılmamak mümkün değil. Oysa bunlar çok daha boyutlu ve çok daha kanlı bir biçimde yaşanmış, halen de yaşanıyor. Ve yalnızca TC zıندانlarında değil, Kürt insanı hayatın her alanında, günün her saatinde devlet terörünün acımasızlığı ile yüz yüze. TC, Kürdistan'da kişiliksiz, kimliksiz bir toplum yaratmak için mümkün olan her şeyi bütün gücü ile uygulamış, uyguluyor.

Kürt halkı üzerindeki baskı ve zulmü anlatmakta zorlanıyorduk. Zorlanıyoruz. Bunun nedeni, anlatılanların akıl almaz vahşilikler olduğu değil. Bunun nedeni, Batıdaki aydının kendisini bekleyen görev ve sorumluluklarını yerine getirmek istemeyişi. Yılmaz Güney'in Duvar filmine karşı takınılan soğuk tavrın gerekçesi buydu.

İçinden geçtiğimiz dönemde bu vurdumduymazlık perdesi aralanmaya başlıyor. Batıdaki aydın görev ve sorumluluklarını yerine getirmemenin rahatsızlığını duyuyor. Duymak istemeyenler, "Dağların Dili" ile sarsılıyor, kıpırdamaya, hareketlenmeye başlıyor.

Bu çalışmaların somut belgelerle sürekli beslenmesinin, geliştirilmesinin önemi çok büyük. Kürt halkının gerçekten uluslararası destek ve dayanışmaya büyük ihtiyacı var. Kürt halkı gerçekten büyük acılar içinde. Büyük yokluklar, yoksunluklar içinde.

Her şeye rağmen görülebildiği kadarıyla "Dağların Dili" ne vurulan zincir parçalanacak.

Bu zincirin parçalanması gerekiyor.

Orhan KOTAN

"Zimanê Çıyan"

Di van rojan de li meşhurtirîn tiyatroya Stockholmê di Tiyatroya Dramaten de feryad û qêrînên mirovên li bin işkence bilind dibin. Mirovên ku bi qesetureyên militarizmê tèn birîndarkirin, işkence kirin û kuştin... Mirovên ku nikarin bi dayikên xwe re bi zimanê xwe biaxivin...

Li tiyatroya Dramatenê bi listika (pîyesa) "Zimanê Çıyan" çiroka jiyana trajîk ên mirovên me tê pêşkêşkirin. Listik temaşevanan di-hêjîne û dilerizîne.

Navenda zordestî û hovitiyê, zindana Eskerî ya Diyarbekirê ku di-roka mirovayeti qet nikare ji bîr bike, bi vê listikê tê pêşkêşkirin.

Yanî jiyana gelekî, ku hebûna wê tê redkirin û înkarkirin, zimanê wê hatiye qedexekirin û hebûna wê di bin tehdîda windabûnê de, jiyana gelê Kurd, ku di nav xwînê de ye tê pêşkêşkirin.

Rejisorê listikê Peter STORMARÊ, hunermendekî hoste ya Tiyatroya Swedê ye. Peter dibêje, "Min xwest ku mirovên Swedî ku di nav jiyana rojane de erkên xwe yên navnetewî ji bîr kirine, bihejînim. Min xwest wezîfe û berpirsiyariyên wan bînim bîra wan."

Rejîsor vî tiştî jî bi rastî awakî xweş çêdike.

Ev listik mirovî dihejîne. Tiştên ku di listikê de tèn pêşkêşkirin hemû jî hîn bi girantir û bi xwînî hatine kirin û hîn jî tèn kirin. Ev tiştana ne tenê zindanên Tirkiyê de diqewimin. Mirovên Kurd di jiyana xwe de her dem li bin terora dewletê ye. Komara Tirkiyê ji bo ku karibe civakê bê şexsiyet pêkbîne her tiştê ku ji destê wî tê bi hemû hêza xwe bikardîni û hîn jî bikartîne.

Me bilêvkirina rewşa giran a gelê Kurd de zehmetî dikîsand û hîn jî dikîşînin. Sedema wê ne ew bû ku tiştên me digot li derveyî hîşê mirovan bûn. Sedema wê ev bû; ronakbîrên Rojava nedixwestin erk û berpirsiyariyên xwe bi cîh bînin. Sedema tewrê wan ê sar li hember filma Yılmaz Güney a "Dîwêr" jî vê dihat.

Lê roja îro perdeya kerrbûnê hêdî hêdî tê vekirin. Ronakbîrên Rojava nerehetiya bi cîh neanîna erk û berpirsiyariyên xwe dihisin. Ewên ku naxwazin bihisin bi "Zimanê Çıyan" dihejînin û hêdî hêdî dilebitin.

Divê xebatên weha her tim bi belgeyan bînin bihêzkirin û geşkirin. Gelê Kurd mihtacê alîkarî û piştgiyariya navnetewî ye. Gelê Kurd di nav êşên mezin de ye.

Digel her tiştî mirov kare bêje ew zincîrên ku "Zimanê Çıyan" qeyd û bend kirine wê biqete.

Divê ev zincîr bê qetandin.

Kürt Komitesi kurucusu İsveç Göçmen Bakanı

□□□ MAJ-LIS LÖÖW'ün bakan olması ile birlikte ilk kez Avrupa'da Kürtlerle Dayanışma Örgütlerinden birinde bir hükümet üyesi doğrudan yer almış oldu!

İsveç'te kurulan Kürtlerin haklarını Koruma Komitesi kurucularından Maj-Lis Lööw, geçen hafta yapılan kabine değişikliğinde Göçmen Bakanlığı'na getirildi.

Sosyal-Demokrat hükümetin en hassas bakanlıklarından biri sayılan Göçmen Bakanlığı daha önce Kurdistan Press'te uzun bir röportajını yayınladığımız Georg Andersson tarafından yürütülmekte idi.

Kuruluşunu Kurdistan Press'in 57. sayısında okuyucuya duyurduğumuz Kürt Komitesi (Kürtlerin Haklarını Koruma Komitesi) içinde İsveç Parlamentosunda grubu bulunan 5 partinin temsilcileri, Kiliseler Birliği, Kızıl Haç ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel sekreteri ile, ünlü yazarlar, sinema ve tiyatro sanatçıları, hu-

İsveç Göçmen Bakanı olan Maj-Lis LÖÖW, Kürtlerin Haklarını Koruma Komitesi'nin kurucu üyesi

kukçular bulunmaktadır.

Kürt Komitesi kurucularından Maj-Lis'in Göçmen Bakanlığı'na getirilmesi, gerek İsveç'teki Kürtler açısından ve gerekse tartışma gündemindeki Kürt sorunu açısından önemli bir olay sayılıyor.

Çünkü, Maj-Lis Kürtlerin içinde bulunduğu durumu ve yüzyüze oldukları baskıları oldukça yakından bilen bir politikacı.

Göçmen Bakanlığı'nın İsveç'te önemli bir bakanlık olduğu biliniyor.

Bir milyonu aşan göçmen sorunları ile ilgilenen, onların haklarını savunma durumunda olan bakanlık, aynı zamanda politik göçmenlerin geldikleri ülkelerle de ilgilenmektedir.

Endama Komita Kurdan bû wezîr

Di hejmarê 57 ya Kurdistan Press de me nûceya damezirandina "Komita Parastina Mafê Kurdan li Swedê" belav kiribû. Di nav wan endamên damezirandine komitê de navê Maj-Lis Lööw jî hebû. Maj-Lis Lööw parlamenê Sosyal Demokrat e û dostê gelê Kurd e.

Di roja 26. 1. 89 an de Serokwezîrê Swedê Ingvar Carlsson hikumeta xwe de hin wezîrên kevin guhert, şûna wan de wezîrên nû cih girtin. Maj-Lis Lööw jî di vî guhertinê de bû Wezîra Biyaniyan li Swedê. Ev cara yekem e, endamek Komita Piştigiriya Kurdan dibe wezîr.

Çawa tê zanîn ev wezaret pirr giring e û qedera mihacir û penaberan bi vî wezaretê giredariye. Dengê Kurdan bi alikariya dostên gelê me hin gurtir dibe.

Hikumeta Tirk çî bike bila bike, lê êdî nikare dengê gelê me bifetisîne. Bo ku gelê me xwedî dost û heval e. Helbet li hember neheqiyên dewletên kolonyalist wê dostên gelê Kurd piştigiriya gelê me bikin.

★★★

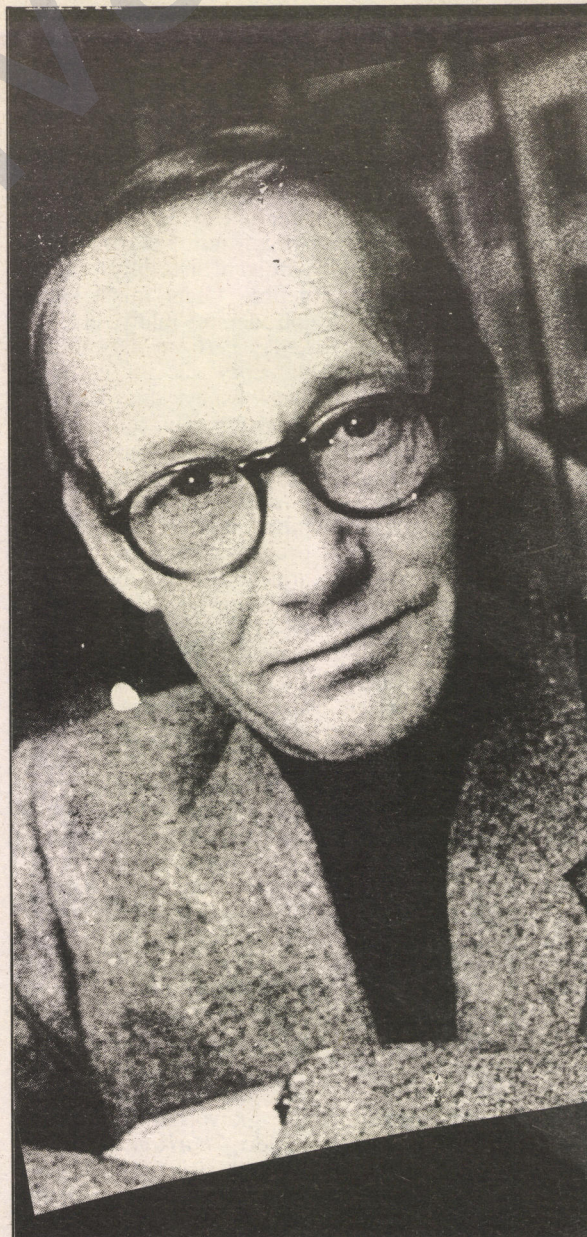
Gösta Ekman pîrsa Kurdan anî zîman

Gösta Ekman hunermendekê sinema û tiyatroyê ye û pirr bi nav û denge e. Gösta Ekman di eynî wextî de endamê Komita Kurd e jî.

Çend roj berê rojnama Sosyal Demokrat *Aftonbladet* bi Gösta Ekman re li ser jiyana wî hevpeyvînek çêkir. Digel ku rojnamevan pîrsa Kurdan nekiribû jî, Gösta Ekman di dawiyê peyva xwe de mesela Kurd anî zîman û weha got:

"Ez endamê Komita Parastinê Mafê Kurda me. Me heta niha jî bo gelê Kurd çî kir gelo? Qet. Ji bo vî yekê me niha li Swedê komiteyek jî bo parastina mafê Kurdan damezirandiye. Gelê Swed di derheqa Kurdan de çî dizane? Di civîna Amnesty de me vî pîrsê jî xwe kir. Em bes tenê behsa PKK dikin. Wusa kifş e ku pîraniya gelê jî weha difikire. Lê min li ser rewşa Kurdan pirr tişt xwend û bihîst. Li Swedê di navbera 10 heta 15 hezaran Kurd hene. Di nav wan de ên ku bi PKK'ê re didin û distînin nêzê 70 kesin. Îro li dinê 25 milyon Kurd di bin agir û tadekî pirr dijwar de dijîn. Em fikirin û me jî xwe pîrs kir: Em jî bo Kurdan çî dikarin bikin?"

-Me qerar da ku di 16. 3. 1989 an de manifestokî mezin çêkin. Gelê Kurd tê serjêkirin û qetilkirin.

Gösta Ekman; "Bu güne kadar Kürtlerle ilgili ne yaptık?"

Gösta Ekman Kürt sorununu dile getirdi

İsveç'in en ünlü sinema ve tiyatro sanatçısı olan Gösta Ekman, 26 Ocak günü *Aftonbladet* gazetesinde yayınlanan bir söyleşide Kürt sorunu ile ilgili düşüncelerini açıkladı. Aynı zamanda Kürt komitesi üyesi de olan Gösta Ekman, Kürtlerle ilgili görüşlerini şöyle özetledi:

"Biz bugüne kadar Kürtler için ne yaptık? Hiç! İsveç'te Kürtlerin Haklarını Koruma Komitesi bu nedenle oluşturuldu. İsveç halkı Kürtlerle ilgili ne biliyor? Amnesty toplantısında bu soruyu sorduk zaman, sadece PKK üzerine konuştuğumuz görüldü. Öyle sanıyorum ki halkımızın çoğunluğu da sadece PKK'dan bahsediyor. Ancak ben Kürtlere ilişkin bir çok şey okudum ve duydum. İsveç'te 10 ila 15 bin civarında Kürt bulunuyor. Bunların içinde PKK ile ilişkisi olan insanların sayısı 70 civarındadır. Oysa bugün dünyada 25 milyon Kürt çok ağır koşullarda, ateş içinde yaşıyor. Kendimize bu Kürtler için ne yapabileceğimizi sorduk ve katledilen yokedilen Kürtler için 16 Mart 1989 da büyük bir manifesto yapma kararına vardık..."

Bilindiği gibi 16 Mart Halepçe jenosidinin yıldönümüdür.

Barikatların ardından..

Değerli kardeşim..

Bu mektubu barikatların ardında yazıyorum. Şu sıra saat gecenin 9'u. Bu gece yazdığım kısmı bitirmeden uyumamaya söz verdim ken dime. Çünkü yarın neler olacak belirsiz! Her neyse istersen başa, kaldığım yere döneyim. Evet operasyonun başladığı gün olan 28 Aralık:

27 ve 28 Aralık günleri cazeevinde aniden aramalar yapıldı. Birinci günkü aramada herhangi bir şey bulunmadı. İkinci günkü arama ise cazeevi binasının biraz ötesinde tünel bulundu.

Tünel içerden kazılmış...

Bunun üzerine gece yarısı operasyonlara girildi. Operasyonu askerler düzenledi. Sivil gardiyanlar saldırıda kullanıldı ve sanıyorum cezaevindeki ilk saldırı bizim kaldığımız (B) blokta başlatıldı. Hem de hiç beklemediğimiz bir biçimde ve zamanda. Çünkü daha önce herhangi bir saldırı havası yoktu. En azından idareyle temsilciler diyalog halindeydiler. Öyle ki, askerler, önceden alt katlarda arama yapacaklarını bu yüzden alt kattaki tutukluların eşalarını alarak bir süre için üst kata çıkmalarını temsilcilere iletilmişlerdi. Biz de bunu kabul etmiştik. Gerçi sonradan birkaç olasılık sonucu inip çıktık. Ama bunlar ayrıntılı olduğu için yazmıyorum. İşte bu taşınma işlerimize sürerken gece saat 12'ye doğru giriş kapıları aniden açıldı ve gruplar halinde askerler ellerinde joplarla blok'a üşüştüler! Ve ne oluyor demeye kalmadan subay'ın *saldırı* emri üzerine üstümüze saldırdılar. Saldırı olur olmaz tabi karşılık verdik. Bir kaç dakika karşılıklı vuruşma devam ettikten sonra zorla bizi koğuşlara kapatmayı başardılar. Kapıları üstümüze kapattıktan sonra üst katımıza saldırıya geçtiler. Ki o sırada bütün koğuş kapıları açıldı. Ancak üstteki arkadaşlar, askerler bize saldırdıktan sonra uyanıp merdiven başında barikat kurdukları için askerlerin saldırılarını geri püskürttüler. Bunun üzerine operasyona katılan albay vb. subaylarla pazarlığa oturdular. Talep olarak;

a- Alt kattaki arkadaşlar, dayak işkence olmaksızın üst kata çıkarılacak
b- Üstte barikat açılınca saldırı olmayacağına dair söz verilecek... Epey süren tartışma sonucu, barikatları açamayacaklarını anlayınca anlaşmaya varıldı. Ve bizim dayak ve zor olmaksızın üst katlara çıktık. Bizim blokta bu olaylar cereyan ederken cazeevinin her blokunda aşağı yukarı aynı olaylar yaşanıyor. Şu ana kadar öğrenebildiğimiz kadarıyla E ve F bloklara bomba da atılmı. A blokta dayak atılmadan işler çözüldü. Ayrıca C blokta yani o gece için arama yapıldı. Alttakiler üst kata çıktılar. D bloktakiler MLSPB ve TKKKÖ'lü ar-

□□□1988'in son günlerinde Sağmalcılar Özel Cezaevinde bulunduğu iddia edilen bir tünel'den sonra tutuklu ve hükümlüler üzerinde yoğun baskılara girildi. Baskılara karşı direnen tutuklu ve hükümlüler bir dönem hapisanenin iç yönetimini ele geçirdiler. Demir kapıları kırarak barikat haline getirdiler ve askerlerin hapisaneye girmesini engellediler. Her ne kadar idare ile görüşmeler yapılıyorsa da, olay halen değişik biçimlerde sürüyor. Olayın gelişimi ile ilgili olarak Kurdistan Press'e gönderilen bir mektubun konu ile ilgili bölümlerini yayınlıyoruz.

kadaşların tümü hücrelere alındı. Tünel MLSPB'li arkadaşların koğuşunda çıktı. O nedenle D blokta dağıtıldılar. Bloklar arası ciddi bir iletişim kurulamadığından maalesef ne olup bittiğini tam olarak hiç kimse bilmiyor. O gece üst kata çıktuktan sonra koğuşlara yerleştik. Beşerli, sekizerli vb kapıları kilitleyip gittiler.

29 Aralık: Cezaevinde suskunluk hakim. Koğuş kapıları gün boyu açılmadı. Havalandırma, ziyaret yok.

Yemekler bile kapı altından veriliyor. Bu koşullarda yemek almayı red ediyoruz. Kapı mazgalından bir tek ekmek alınıyor. Koğuşlarımızda var olan yiyeceklerle yetiniyoruz.

30 Aralık: Aynı durum sürüyor. Alt katlarda halen aramalar, gezinmeler sürüyor. Askerler dolaşiyor. Bütün gün bekleyişle geçiyor..

31 Aralık: Bugün yılbaşı açık ziyaret var. Ancak, idare ziyarete posta posta ve sınırlı bir süre için çıkılacağını söylüyor. Tabi bu tarafımızdan kabul edilmiyor. Ve idarenin niyeti anlaşılınca, cezaevi kitlesi olarak yeni bir karar alınıyor: koğuş kapıları kırılıp koğuşlardan çıkılacak...

Kısa sürede karar hayata geçiyor. Bütün koğuş kapılarını kırarak koridora çıkıyoruz. Aynı faliyet diğer bloklarda da sürüyor. İdare işe uyanmıyor. Ya da bilinçli olarak saldırmıyor. Koğuşlardan çıkar çıkmaz, acil önlem olarak kirdiğimiz kapıları vs. koridor girişine taşıyıp barikat kuruyoruz. Onca demir kapı Paris Komünarlarına bile naris olmamıştır her halde!!! Ayrıca bombalı bir saldırıya karşı da acil önlem olarak havlu ve su tedarik ederek koridora diziyoruz. Yine barikatı savunmak üzere "*savaşçılar*" seçiyoruz.

Ayrıca dışarıyı gözetlemek üzere, cezaevi girişine ve çevresine nöbetçiler ayarlıyoruz. Velhasıl pratik işleri alabildiğince çabuk halletmeye çalışıyoruz. İçerde bu işler olurken dışarda da harekətli bir ortam var.

Bir gün sonra basından izliyoruz. Ziyaretçiler kapıları zorlayarak cezaevine girmeye çalışıyorlar. Askerlerle çatışmalar sürüyor.

Derken dağıtıyorlar tabi... Sabaha kadar saldırı bekliyoruz. Ama herhangi bir saldırı gelmiyor. Sadece arada bir barikata bakıp gidiyorlar.

1 Ocak: Hemen hemen aynı şeyler yaşanıyor. İdarenden sadece ekmek alıyoruz. Ekmek barikattan geçmediği için ikiye yarılıp öyle veriliyor. Var olan stoklarımızı tüketmeye devam ediyoruz.

Subaylar arada bir barikata bakıp gidiyorlar. Barikata açmamızı söylüyorlar. Tabi tehditler tehditler... Bizler de sorunların çözümünden yana olduğumuzu, ancak temsilcilerle görüşüp anlaşma yapılmadıkça barikatları açmaya çalışmıyoruz. Çekip gidiyoruz. Sorunun bu şekilde çözümüne yanaşmıyorlar nedense.

Nihayet gece yarısı yüzbaşı gelip, hükümlülerin sevk edileceğini söyleyip gidiyor. Bunun üzerine kendi aramızda bu işin fantazisini kuruyoruz. En çok da arkadaşların olduğu cezaevlerine gitmeyi istiyoruz tabi. Ve pratik olarak da sevk hazırlıklarına koyuluyoruz. Ki zaten seyyar olan yaşamımız iyice seyyarlaşıyor. Oyalesine ki bazılarımız yatak çarşaflarını bile topluyor. Her neyse o geceyi de öyle sabahlıyoruz...

O bekleyişler yüklü geceler yok mu...

2 Ocak: Barikat savaşı sürüyor. Ne havalandırma, ne yemek, ne de ziyaret hiçbir şey yok. Ama ne gariptir ki mektup alış verişine devam ediyor. Tıpkı savaş filmelerindeki o lirik ya da romantik sahnelerdeki gibi... Arada bir bize de tombaladan bir mektup yada bir kart çıkıyor.

Evet sıkı bir günün en renkli olayına dalıyorum. Akşam altı sularında sergardiyan bir tahliye kağıdı getirdi. Güler misin küfür mü edersin? Tahliye olan arkadaş Partizan davasındaydı. Epey güç bir durumla karşı karşıyaydık. Barikata açışak bir türlü, açmasak bir türlü. Açarsak aniden saldıracaklardı, türünden haklı kuşkular taşıyoruz. Ne yapılırsa, ne edilir diye fikirler ortaya atılırken, bizden bir arkadaş, barikatın üstünden iki demir çubuk kisip arkadaşları oradan dışarı çıkarmayı önerdi. Tabi kabul edildi. Eli iş tutanlar kolları sıvadı. Gece 12'ye doğru işi bitirdik. Arkadaşı gizlice oradan dışarı çıkarıp gardiyanlara teslim ettik. Bu arada cezaevi müdürünün tehditleri hep sürdü. "*Çıkarmazsanız infazını yakarsız*". Günün bu renkli olayıyla epey şamata yapıp eğlendik. Gerçekten cezaevi yaşamında böylesi bir olaya tanık olmak her mahpusa kısmet olmaz.

3 Ocak: Öfkeli bekleyişimiz sürüyor. Cezaevi idaresinden herhangi bir atak yok. Arada bir nabız yaklayıp gidiyorlar. Tek söyledikleri "*barikata açın, koğuşlara girin, yemek verelim vs.*" Ayrıca temsilcilik olayının bittiğini her defasında tekrarlıyorlar. Bizler de tam yetkili birinin temsil-

cilerle görüşmesini sorunlarımızın konuşarak çözülmesini yeniliyoruz. Velhasıl bu kısır döngü sürüp gidiyor. Bu arada C blokta kalan üç bayan tutukluyu da diğer bayanların bulunduğu A blok'a götürüyorlar. Ancak bayanlar pek direniş göstermiyorlar. Bayanların sayıları az olduğundan barikatta kuramıyorlar bizim gibi. Kaç gündür bizim gibi onlar da yemek almıyorlar. Kantin bize yasak. Sadece bayanlara veriyorlar. Biz de onların vasıtasıyla acil bir takım ihtiyaçlarımızı temin etmeye çalışıyoruz. A ve B bloklar arasında hat kurarak iple çekiyoruz. Asker zaman zaman gelip hattı koparıyor. Sonuçta yine işlerimizi yürütüyoruz.

Koğuşlarda kapı olmadığından geceleri iyice soğuk oluyor. Bilinçli olarak kaloriferleri de yakmıyorlar. Neyse ki küçük elektrik ocaklarıyla, solugumuzla biraz olsun koğuş ısınıyor. Anlayacağın görünmeyen en büyük düşmanın biri de soğuklar. Unutmadan söyleyeyim; arada bir de sıcak çay içebiliyoruz. Kuru çaylarımız var. Ayrıca kızlar vasıtasıyla kantinden alabiliyoruz. Tabi, bir kg çay şe-kerle birlikte 20.000 TL. Ne kadar içebildiğimizi tahmin edin artık.

4 Ocak: Hiç bir sorun çözülmüş değil. Aynı sorunlarla güne giriyoruz. Sabah dokuza doğru uyanıyorum. Gerçi doğru dürüst uyku da yok ya... Yoldaşlar kahvaltı hazırlamışlar. Sonra biraz valtahıyoruz. Saat 11 oluyor. Nöbetime başlıyorum. Koridor penceresinden aynayla cezaevi girişini izliyorum. Nöbet boyunca çevrede hareketsizlik gözle-

rum. Karayolları işçileri gelmişler. Kepeç vs araçlarla. Sanıyorum cezaevi duvarlarına tırmanma yapacaklar. Geçen gün yüzbaşı dediği doğru çıktı galiba! Belki de ilk kez yalan söylemedi hayatında! Derken bir saat sonra nöbetim bitiyor. Oturup bir seyer karalar-ken koridor nöbetimiz aniden başlıyor. "*Kaşın askerler: ailelere saldırtıyor galiba*." Bunun üzerine koridor penceresinde silogan atmaya koşuyoruz: "*Yaşasın ailelerimizin onurlu direnişi*." "*Ailelerimize kalkan elleri kıracağız*" vs... Bir süre sonra silogan atmayı bırakıp işlerimizin başına dönüyoruz. Bu arada bir noktayı belirtmeden edemeyeceğim. Saldırı günü olan 28 Aralıktan bu yana hergün düzenli olarak, ani gelişmeleri saymassak slogan atıyoruz. Siloganlar: "*Hücreler boşaltılsın*" "*Baskılar yasağlar bizleri yıldırılmaz*" "*İşkence yapmak şerefsizliktir*" "*Avukat, havalandırma, ziyaret hakkımız gasp edilemez*" "*Cezaevinde askerler çıkarılsın*" "*Sağmalcılar da keyfi yönetime son*" ve "*Kahr olsun faşizm Yaşasın mücadelemiz*."

Saatler çekip giderken, saat dörde doğru müdür barikata geliyor. Yine aynı konuşmalar yine aynı çözümsüzlük. Ama bu son geliş sanıyorum biraz daha farklıydı. Müdür bu kez talepleri not alıyordu. "*Barikata açın koğuşlara girin. Dayak işkence yok.*" (herzamanki sahtekarlık) "*Sadece ara-*

ma yapılacak" Bu son tavırda yeni bir şeyler geliştiği apaçık ortada.

5 Ocak: Bu gün avukat günü. Kimseyi ziyarete çıkarmıyorlar. Bir keresinde görevliler gelip barikata açmamızı istiyorlar. Tabi açmıyoruz. Beş'e doğru bir arkadaş avukat ziyaretine çıkıyor. Arkadaşı barikatın üst kısmından zar zor geçirip yolluyoruz. Yarım saat sonra geliyor aynı şekilde içeri alıyoruz. Dışardan pek haber yok. Ailelerin girişimlerinin sürdüğünü söylüyorlar. Bütün gün her hangi bir olay olmuyor. Ekmek yasağı da sürüyor. İki gündür kızlara "kantin" de vermiyorlar. Stoklarımızda bitti bitecek. İdare direnişi kırmak için bu türden yöntemlere baş vuruyor. Tutuklulara en kötü şartlarda bile ekmek verildiğini biliyorsunuz. Ama bu sefer bu gelenek bozuldu! Bakalım daha nelere tanık olacağız.

6 Ocak: Saat altıya doğru ekmek veriliyor. Yemek de vermek istiyorlar. Ancak diğer bloklar olmadığı için bizim blokta almıyor.

7 Ocak: Yine saat bire doğru kalkıyorum. Nöbet sıram gelmiş. Hemen nöbeti gidiyorum.

Olağan üstü bir şey yok. Bekleyişler sürüyor. Saat ikide kızlar ana koridora çıkıyorlar. Bizimle idare arasında arabulucu rolüyle (!) ancak az sonra askerler tarafından sürüklenecek koşullara sokuluyorlar. İç tırmalayıcı sesleri geliyor. "Kahrolsun faşizm, İnsanlık onuru işkenceye yenecek..."

Gördüğün gibi dostum öykü uzadıkça uzuyor. Ne gelen var ne soran. Bütün gün hareketsiz geçiyor. Gardiyanlar bu kez iki günlük ekmeğimizi bir seferde verip gidiyorlar. Sanıyorum ki ekmeğe yasağını ailelerin dışardaki baskıları kırıyor. İstanbul'da oluşumuz herşeye rağmen bir avantaj!!

8 Ocak: Günlerden pazar. Tamamen ölü bir gün. Üretim sürecinin dışında olmamıza rağmen nedense pazar günlerinin tatil havası bize de bulaşmış görünüyor. Eh varsın öyle olsun...

Bugün sevk söylentisi doluyor. Bir rivayete göre yarın bir grup sevk edilecekmiş. Tabi kesin olan bir şey yok.

Bu önümüzdeki hafta hareketli geçeceğe benziyor. Yarın ziyaret günü. Her koşulda aileler cezaevinin kapısına yığılacaklar. Tansiyon yine yükselecek. Ayrıca barikat direnişimiz hükümetin prestijini az da olsa sarstı. Düşünün ki sekiz dokuz gündür isyan durumu var. Kapılar pencereler dağıtılmış. Askerler koşullara giremiyor. Üstelik olay komuoyunca biliniyor. Cezaevi idaresi bu kez baltayı taş vurdular.

9 Ocak: Bugünde sevk yapılmıyor. Direniş eski biçimiyle sürüyor. Barikatlar açılmadan ilk kez ziyarete çıkılıyor. Bizim bloğun ziyareti çarşamba günü. Çıkıp çıkmayacağıımız belirsiz.

Kaç gündür "Kantin"de almıyoruz. Yediğimiz şeyler çok sınırlı. Yarı yarıya açlık grevinde gibiyiz. Genel olarak bir belirsizlik ve keşmekeşlik yaşanıyor. Bunu belirleyen en önemli etken de bloklar arası iletişim yetersizliği ve programsızlık...

10 Ocak: Alışıldık bir gün. Son yiyeceğimiz olan mercimek çorbasını ısıtıp içiyoruz. Saat üç sıraları avukatları gelenlerin isimleri okunuyor. Her gruptan bir kişi çıkacağı yönünde kararımız var. Arkadaşlar ister istemez beni gönderiyorlar. Barikatın üstü çok dar, zor çıkabiliyorum. Avukatla konuşacak pek bir şey yok. Gelişmeleri özet olarak anlatıyor. Avukatla selamlaşarak ayrılıyor.

11 Ocak: Barikat direniş sürüyor. Bugün ziyaret günü. Her siyasetten bir kişinin ziyarete çıkmasını arzularken bir çok grup çoğunluk olarak ziyarete çıktı. Olumsuz bir durum. İdare ziyaretçilerle görüşüyor.

Havalandırmanın günde dört saatle sınırlandırılacağı, barikatların açılmasını vb. bildiriyor. Kabul görececek şeyler değil tabi ki. Halen yemek almıyoruz. Kantinden ve ziyaretçilerden epey yiyecek alıyoruz. Onbeş gün sonra ilk kez kavrma yiyoruz. Bol bol da çay içiyoruz. Üç gündür ilaç kullanmıyorum ama öksürük hala devam ediyor.

12 Ocak: Aynı monotonluk ve aynı dekor... Bu öykünün çabuk bitmesini istiyorum. Bir an önce size ulaşması için yazımı bitirmeye acele ediyorum. Yarın bir şeyler olabilir. İşler uzarsa, bu arada bir fırsat geçerse elimde şimdiye kadar yazdıklarımı gönderebilirim diye düşünüyorum.

13 Ocak: İdare bugün temsilcilerle görüştü. Anlaşılan epeyce uğraşacağız. Düşünün haklarımızın yüzde doksanını almak istiyorlar. Havalandırma oniki saatten dört saate indirilecekmiş. Ocak, tence, daktilo, saz vb. estürmanterler alınacak vs. Durum böyle olunca barikatları açmıyoruz. Tavırları böyle sürerse açmayacağız da. Pazartesi tekrar idareyle görüşme yapılacak, sonuç yine olumsuz olursa daha değişik yöntemlerle mücadele etmemiz kaçınılmaz olacak.

14 Ocak: Barikatlı güne devam.

15 Ocak: Cumartesi, tatil devam. "İstirahat" ediyoruz. Biz de, idare de. Yarın görüşmelerin ikinci celsesi olacak.

16 Ocak: Bugün de görüşme olmuyor. Müdür'ün bir hafta izine ayrıldığı (?) söyleniyor. Doğruysa demektir ki bu iş uzadı.

Bu yazı daha fazla uzarsa size ulaşacağıından kuşku duyuyorum. Daha sonra son gelişmeleri yollayacağım.

Sağmalcılar Özel Cezaevi

.... Hiç acılanmayacağım ulaşamazsam o gün sizlere... bilmelisiniz ki bilmelisiniz bunu zorlu günlerin uzunluğuna ve ömrümün kısalığına sayacağım

hiç acılanmadan

S.G.

Çavkaniya materyalên vê gotarê, ezê ji rojname û biryarên civinên resmî nestînim. Tenê ezê bersivên kesên nas û nenas ên ku min di hundirê şeş mehan de, li ser pirsên xwe dibihîstin, biniwîsim. Pirs jî ev bûn:

-Guhertina ku li welat çê dibe, gihiştîye nik we?

-Hûn bi xwe, hatine guhertin?

-Baweriya we, bi perestroika tê?

Helbet ji van pirsan, pirsên din jî dihatin meydana û bê-yî ku em bixwazîn em dike-tin qada jiyan û dîroka gelên Sovyetî; ji heyamê Şoreşa Oktoberê heya roja îro. Herçî bersiv bi vî hawayî rengo-rengo bûn:

-Bi xwe hîn perestroika negihiştîye cem me.

-Bi nav perestroika li ciyê karê min heye. tenê bi nav.

-Tu guhertin çê nebûne, em çilo dijîyan, niha jî em wilo dijîn. Lê belê ferq di propogandê de heye. Di hundirê 60 salî de me digot em ber bi komunîzmê ve diçin, lê niha em dibêjin, divê em ji nûve dest pê bikin. Berê me digot her tişt li cem me "okêy" e, lê niha em dibêjin ku her tişt xirabe.

-Guhertin di mêtîyê me de çê bûye. Di warê aborî de rewşa me xirabtir dibe.

-Guhertin ewe ku bê tirs ez dikarim niha gotina xwe ji te re bêjim.

-Ma ezê çima xwe biguherim, min berê wek kera kar dikir û niha jî karê xwe dikim. Yê jor gerek xwe biguherin. Ma te meteloka rûsî ya ku dibêje: "Masî ji ali-yê serî genî dibe" ne bihiştîye? (Li cem me Kurdan hemberî meteloka rûsan eve: "Xeta xwar ji gayê pîre.")

Û li ser pirsan: "Hûn baweriyê bi perestroika tînin?" Min ev bersiv bihiştin:

-Xwezî çê bibe, lê ez bawer nakim!

-Baweriya min nema bi tiştê tî.

-Wê baweriya min bê, dema serê yê jor bifirin.

-Me 60 salî welatê xwe xera kir û ez ne di wê baweriyê de me ku nêzik, emê bikaribin bi ser xwe bîn.

-Baweriya min bi perestroika nayê. Çilo me berê xwe dixapand, niha jî em bi awakî din xwe dixapînin.

★

Gelo perestroika ku li Sovyetistanê çê dibe, çiyê? Çima li Sovyetistanê guhertin divyabû? Gelo çî asteng dikevin pêşiya rêça nûh?

Di warê ziman de mana bêjeya perestroika: guhertin, nûhkirin an jî nûh ve destpêkirin û awakirine. Lê roja îro peyva perestroika ji mana ku di ferhengê ziman de dihat naskirin derbas bûye û manek firehtir distîne. Bi xwe serokên dewleta Sovyetî û yê partiya komu-

nîst pirê caran bi mana şoreşê bi kar tînin û navê "perestroika şoreşgerî" lê dîkin.

Heger em navê şoreşê li perestroika bikin, êdî pêwîste em vegerin ser hinin erkên pêşî ku dibin sedema şoreşan. Tiştê ber bi çave, şoreş li welatê radibe dema ezma siyasî, aborî û civakî li welatê çê dibe û berdewama jiyanê nola berê ne mumkine, eger ji bilî van sedemên objektîvî yê sub-jektîvî jî hebin, vêga şoreş dest pê dike.

Li gora van erkan, diyar bû ku şoreşê nuh divyabû li Yekîtiya Sovyet çê bibe. Ji ber ku di warê malî de eczek mezin hebû. Li gora gotina Wezirê Xezîne ecza malî nêzî 35 milyar rûbîle. Û qîmetê rubilê fêlî di soka hundir de kêmkirî û dibe. Xezîna dewletê ji vala valaye û teknîka ku roja îro li welat heye, piraniya wê pêwîste bête guhertin.

Di warê civakî de, bertîl, sextekarî û dizîtî di nav xelkê û mamurên dewletê de şax û bax dabû û dibe. Ji ber vî tiştî baweriya millet nema bi destelatê dihat û nema ji xwe ewle bû.

Hate xwiyakirin ku tiştê

hatibû serê civak û aboriya Sovyetî tiştê mezîni giran bû. M. Gorbachev bi xwe dibêje ku, "Me nizanibû rewşa me heya vê derecê xirabe." Li deverekê din wî li ser rewşa Sovyetistanê wiha got: "Em gihiştîbûn qiraxa tîrbê... Me du-sê salên din jî di warê aborî de dikaribû biqedanda û jê pêve em di ezmê de wer dibûn."

Belê, ji bo ku civaka Sovyetî bi serûber bibe, şoreşê nuh divya. Roja îro ev bûye rastiyek ji jiyanê. Her wiha jî em pê dizanin ku rastiyek din jî heye; ew jî ewe ku şoreşê bê şoreşger naçe serî. Şoreşger ewin, ew kesên ku giyanê xwe bêyî erê û na di ber şoreşê de didin. Ew jî hemû kesên bêtir xebatê dîkin û di eynî wextê de ji hemûya kêmtir, di warê şexsî de, qezenc dîkin. Bi gotinekê, ew berjevendiya xwe ya şexsî dîkin gorî ji bo berjevendiya giştî.

Helbet millet ne kore, vê fidekariya şoreşgeran dibîne. Ji ber vê yekê jî baweriyê bi wan tîne û dide pey wan. Di heyamê Şoreşa Oktoberê de Bolşevîk şoreşgerên wiha bûn. Gelo şoreşgerên perestroika wiha ne? Mixabin, bersiva me bi naye. Û merov

bê tirs dikare gotina Stalin ku di derheqê Mao gotibû, li ser komunîstên dema niha bibêje: "Ew jî ku komunîste (mebest Mao Tsetunge), ew nola tivrê ye, ji qaşilê xwe sore û bi navka xwe sipiye."

Erê mixabin şoreşgerên perestroika ew kesên ku di heyamê Birejnêv û Çernenko li deholê şabaşê dixistin û niha jî destên xwe li singa xwe dixin û dibêjin: Şabaş perestroika! Heger kesên li jor çavên xwe digrin û naxwazîn rewşa xwe û ya millet deynin ber hev, lêbelê millet her tiştî herweş ji hev derdixê. Ew pê dizane ku şoreşgerên perestroika xwedî qesir û qonaxin û şîrê şêr di iyare şêr de ji wan re tî. Û helbet ji hemû kesî bêtir, ew bi rewşa xwe dizanê û çilo bi seetan, piştî kar, li ser kirîna tiştê paqî di dorê de disekine. Bi xwe ev tişt nahêle ku bawerî bi perestroika bê. Heger millet dixwaze ku guhertin di civakê de çê bibe jî, lê ji ber ne baweriyê şerê xebata guhertinê nabe. Bi xwe astenga herî mezin ya ku dikeve pêşiya perestroika eve ku piraniya millet bi rola temaşeger radibin.

Di nav vê tevlîhevbûna ku perestroika bi xwe re anî ev pirsan ku rojekê ji roja kesî bawer nedikir ku li Yekîtiya Sovyet bibihîze: "Gelo hewceye em ji nûv re bidin ser rîya vî sistema ku aboriya me li paş xist, milletê me qir kir û civaka me xirakir?"

Ev nişê ha dibêje ku di warê aborî de Sovyet hîn negihaye sewiya Rûsya qeyserî ya berî Şerê Cihanê yê yekem (1913) an.

Di warê xesara beşerî de ev xelk dibêjin ku Şoreşa Oktoberê li ser wan bi 60 milyon merov kelifî ye. Ji vî hejmarê 10 milyon di katê Şoreşê û şerê navxoyî de hatin kuştin. Di heyamê stemkarî û tadeya destelata Stalin de 30 milyon merov di bin işkence, zindan û bî darvekirinê hatin kuştin. Û di Şerê Cihanê yê duwemîn de 20 milyon kes şehîd bûn. Li gora teoriya van kesan sistema sosyalîzmê xeyale û dîrî karakterê insane.

Di vir de ev pirs tî kirin: gelo di paşeroj de dibe ku Yekîtiya Sovyet bide ser şopa kapitalîzmê?

Em pê dizanin ku kapitalîzmê hêkên xwe di hêlîna manîfaktoriyê û soka vekirî de danî. Û niha jî li Sovyetistanê rê li ber vî tiştî vebûye. Lêbelê ewê bibe xizmet ji bo pêşketina sistema sosyalîzmê yan dê bibe ducaniya sermiyanîyê û dewlemend jê bizên?

Niha em nikarin bersiva vî pirsê bidin û hekemê her tiştî wexte.

Bavê Nazê
Mosko

Misabaqa Zarokan

Li Stockholmê di nav zarokên Kurd de misabaqayeke helbest, çîrok, resim, stran û govendê çebû. Bi munasebeta vê misabaqê di roja 29'ê çileyê de, şevêkî zarokan jî hat çêkirin.

Di şevê de zarokan ku helbest, çîrok û resmên wan hatibûn xelakirin, xelatên xwe wergirtin.

Di beşê helbestê de Peyman Amedî (17) bi helbesta xwe yê bi navê "welatê min" bû yekemîn, Îsmail Amédî (15) duyemîn û Azad Baran (12) jî bû sêyemîn.

Di beşê çîrokê de Cewdet Amédî (14), bi çîroka xwe yê "Ew roj ji biramin naçit" bû yekemîn. Zozan Arslan (13) duyemîn û Esat Aydin (16) jî bû sêyemîn.

Misabaqa resim di sê gruban de hatibû çêkirin.

Di gruba yekem (4-6 salî) de, Geşa Mahmûd derece yekemîn, Sîpan Bal û Jiyan Dogan duyemîn û Rojîn Özdemir jî derece seyemîn girtin.

Di gruba duyem (7-10 salî) de, Zelal Bal bû yekemîn, Dilovan Xalit duyemîn, Evin Ozalp û Kasret ji bûn seyemîn.

Di gruba sêyem (11-16 salî) de, Özgür Gezgin derece yekemîn, Evindar Dalaba duyemîn û Emîne Onatli jî derece sêyemîn girtin.

Piştî belavkirina xelatên helbest, çîrok û resm, misa-

baqa stran û govendê destpêkir.

Di beşê govendê de gruba zarokxana Kurdî derece yekemîn wergirt.

Misabaqa stran jî bi du beşa pêkhatibû grubên koro û solo.

Di koroyê de, gruba Paytext derece yekemîn, Zarokxana Kurdî duyemîn û Zêrevan jî derece sêyemîn girtin.

Di misabaqa stranên soloyê de jî. Ji gruba yekem Hêlîn bi stranên kurmancî û soranî derece yekemîn, Dilniya bi stranên soranî duyemîn, Evîn jî bi stranê kurmancî derece seyemîn girtin.

Ji gruba duyemîn; Govend bi stranên zazakî derece yekemîn, Rojîn bi stranên kurmancî derece duyemîn, Lana jî bi stranên kurmancî derece seyemîn girtin.

Şeva Zarokan bi kêfxweşî derbas bû. Ji bo pêşxistina xebatên çandî û hunerî di nav zarokên Kurd de şev û misabaqayên weha rolekê baş dileyizin. Em li vir hin berhemên ku di vî misabaqayê de xelat wergirtine pêşkêşî xwendevanan bi taybetî xwendevanên zarok dikin.

Mixabin me nedikarî berhemên hemû zarokan bi destxînin. Ji ber vê bila zarokên hêja dilê xwe ji me negrin.

Welatê Min

Welatê min her yê xweşe.
Li buhara pir yê geşe.
Kew dixwîn ber kaniya.
Çiya diden bi wî rewşe

Welatê min şox û şenge.
Dîmenê wî hemî renge.
Çemêt avê lê di herikin.
Li cîhanê binav û denge.

Welatê min brindare.
Rêka piyade û siyare.
(Hivîya jar û hejare)
Nale nala wî ji dûr têt.
Gazî diket bi heware.

Welatê min hem zozane.
Hem kaniye û hem bostane.
Çiyayêt wî sorin ji xwîn.
Navê wî jî Kurdistane.

Peyman Amédî
(17 salî Katrineholm)

Ew roj ji bîra min naçît!

Piştî sala 1975 an dema şoreşa Kurdistanê şkestî mala me jî wekî gelek malêt Kurda hatine Îranê û bûne penahêde.

Me li gundekê Kurdistana Îranê ku di kevîte nêzik Kurdistana Tirkîyê xaniyek bo xo ava kir xaniyê me li ser lêva çemekî bû li bin çiyayekê bilind.

Li sala 1979 an rijêma şahê ket û Kurd azad bûn û Kurdistan kete destê pêşmergan.

Piştî salekê pasdaran hêrişîna ser Kurdistanê û dîsa halê Kurdan perîşan bû, pasdaran gelek Kurd kuştin û gelek gundên Kurdistanê ketine destê wan, gundê me jî yek ji wan bû.

Havîna sala 1985 an êvar bû me mêhvan hebûn, mêhvanan çar vedixwar dengê maşînekê ber dergehî hat em çûyne derve me dît pênc pasdarên bi tiveng yê li ber dergehî û pisyara babê min kirin.

Babê min hate ber dergehî û pasdaran ew girt û birine zîndanê. Min hîngê nedizani çiyê û ka ber çî babê min girtin lê piştî babê min ji zîndanê derketî min zanî zîndan ew cihe yê kû mirovan têda eşkence diken û bi sêdarê vedikin.

Her wesa jî min zanî kû babe min ji ber Kurdayetiyê hatibû girtin.

Cewdet Amédî
(14 salî Katrineholm)

Xebatên Kurdnasiyê Li Yekîtiya Sovyetê

Di roja 29. 01. 1989 an de Profesor Hesretyan Manuell Arsenowîç Serokê Beşa Kurdî li Enstîtuya Rojhilatnasiya Akademîya Zanistî ya Yekîtiya Sovyet li Stockholmê li ser xebata kurdnasiyê li Sovyetê semînerê da.

Prof. Hesretyan li ser xebatên Enstîtuyê di warê dîrok, ziman, kultur û serdema nû agahdariyan da. Di axaftina xwe de got ku, "Niha gelek xort li Sovyetê li ser karên rêzani, aborî û jiyana Kurdên Tirkîyê û Iraqê dixebitin." Piştî re jî bi kurtahî li ser xebatên çandî, hunerî, civakî, ziman, dîrok û hwd. ku li Sovyetê tên kirin sekîn.

Prof. Hesretyan: "Îro li Moskovayê di Enstîtuya me de ji gelek netewên bi cure cure xebatkar hene û karên hêja li ser kurdojîyê dikin. Ewana hemû 8 kesin. Xebatkarên Enstîtuyê 2 Kurd, 1 Azerî, 1 Faris, 1 Tacîk, 1 Ermenî û 2 jî Ris in."

Hesretyan xebatên ku Enstîtu kiriye bi kurtahî yeko yeko rêzkir. Herweha lêkolînên ku li ser Kurdistana Iraq û Tirkîyê hatine çêkirin jî nîşan da.

Li ser xebatên xwe yê îroyîn jî weha got: "Em niha li ser ansîklopedîkî kurdî kar dikin. Ansîklopedî wê demekî nêzik de biqede û emê çap bikin. Ansîklopedî li ser civak, coğrafya hemû parçên Kurdistanê, ziman, ol, dîrok, rewşa civakî û aborî, partiyên siyasî û xebatên wan, rewşa weşanên kurdî; kovar, rojname û hwd. bê çêkirin. Ev ansîklopedî bi taybetî li ser Kurdên Sovyetê bisekine.

Enstîtuya Kurdojîyê li Moskov her sal carek civînekî li ser pirsên kurdî çêdike. Di civînê de hemû pisporên pirsên kurdî beşdar dibin. Li ser tevgera azadîxwaza Kurd, xebatên îroyîn, lîterotur tên mînaqaşakirin."

Prof. Hesretyan behsa astêngên xebatên Enstîtuyê jî weha anî ziman: "Di van xebatan de gelek kêmasiyên me hene, helkîrîna wan jî pîr zehmete. Ev jî tûnebûna çavkaniyan, nebûna arşîvanê, meselen hemû arşîvên sovyetî hîn nehatine vekirin. Dema ku arşîvên Sovyetî vebin wê karê me hîn hesantir bibe."

Piştî axaftina Prof. Hesretyan, guhdarên semînerê hin pirsan jê kirin. Hin pirs û bersivên Hesretyan weha bûn:

-Gelo çima Yekîtiya Sovyet li hember qetliama Saddamê xwîn mij bê deng e?

Hesretyan bersiva vê pirsê weha da: "Dostaniya Yekîtiya Sovyet bi Iraqê re heye, ji bo wî bê deng e..."

-Gelo destê we de li ser tevgera Şêx Seîd çî materyal hene?

Hesretyan: "Tu materyalên girng li ba min tunene. Gava arşîvên pêwendiyên Sovyet û Tirkîyê vebibin, wê her tişt derkeve meydane."

-Gelo di serîhildana Agrî de Sovyet çima alîkariya Tirkan kiribû?

Hesretyan: "Na Sovyet alîkariya Tirkan nekiriye. Yê ku di nav serîhildanê de cih digirtin hemû mirovên baş bûn. Min tu belge nedîtîye ku Sovyet alîkariyê Tirkan kiriye."

Li hember bersiva Prof. Hesretyan, Mihemed Uzun diyar kir ku di bîranînên Ihsan Nûrî Paşa de tê xwiyakirin ku Sovyet alîkariya Tirkan kiriye.

Li ser şoreşa Kurdistana Başûr jî pîrsek hat kirin. Pirs weha bû:

-Gelo di 1975 an de ketina şoreşa Kurdistana Başûr ne bi girêdayî tewra Sovyetê ye. Sovyet alîkarî bikira şoreş diket yan na?

Hesretyan: "Belê mirov dikare bêje. Lê divê mirov sebebê herî mezintir di nav tevgerê de bi xwe bigere."

Piştî bersivdayîna pirsan semîner qediya. Di semînerê de nêzikê 200 kes hebû.

Şiyar FARQÎNÎ

Sîpan Bal, 6 salî

Rojîn, 6 salî

DOZA KURDISTAN

Zinar SILOPÎ

BÖLÜM • 18 •

Onyedinci Bölüm Sayı 58; Sayfa 8'de İdam hükmü verildikten sonra fazla ızdırap vermek için mahkum üç gün bekletiliyor, sonra hüküm infaz ediliyordu. Güya savcının hükmü temyiz etmesine zaman veriliyordu. Halbuki savcı, mahkemenin hiç bir hükmünü temyiz etmiş değildi. İşte bizim kıymetli Doktorumuz Fuad hapishane müdürü Bitlisli Aziz efendinin ifadesine göre hiç bir üzüntü eseri göstermeden sınırlarına tamamen hakim olarak bu üç gün zarfında her gün kendisini ziyarete gelen ailesi ile müdür odasında yalnız bırakılmasını müdürden istemiş ve her üç gün de su dökülmek suretiyle din tarifi gereğince temizlenmişti. İdam hükmünden sonra bu kadar kuvvetli bir asab metanetini Kürtten başka hangi bir milletin fertleri gösterebilir. Bu birleşme ürünü olarak Dünyaya gelen erkek çocuğu babasının ismini taşımaktadır. İdam edilirken söylediği şu kıta Doktorun kıymetini takdire kafidir.

Şevək tari ya hebu ya tüne bu niv;
Deşt di xew da çiya digri ne hilate hiv.

Doktor Fuat aslen Çermik kazasından olup Diyarbakır'da oturan tanınmış ailelerden Hacı İbrahim efendinin oğludur. İlk öğrenimini Diyarbakır'da okuduktan sonra İstanbul'a oradan da Paris'e giderek okumuş doktor olmuştur. Mesleğinde eşsiz bir bilgi sahibi olan doktor küçük yaşından beri milletin durumu ile ilgilenmiş zulüm ve esaretten kurtulmasına çalışmıştır. Nihayet bu uğurda en kıymetli varlığını, hayatını veren bir kahramandır.

Kürdistan'da veya Kürdistan haricinde mevcut Kürt şahsiyetleri imha etmeyi kararlaştıran Mustafa Kemal hükümeti Kürdistan'ın meşhur dini tarikat şeyhlerinden Şemdinanlı Seyit Ubeydullah Nehri efendinin oğlu Seyid Abdulkadir efendi ve oğlu Seyid Mehmed'i İstanbul'da tevki için Diyarbakır İstiklal Mahkemesine getirdiler. Mahkemeleri yapılmak üzere yine Diyarbakır İstiklal mahkemesine getirilmiş olan Palulu Kör Sadi ve bir Türk olan Hoca Askeri isimdeki şahıslarla birlikte hiçbir münasebet olmadan mahkemeleri yapılmakta idi. Ve yine çok kıymetli bir Kürt vatan severi olan tutuklu Kemal Fevzi ve avukat Mehmet efendi -Bavê Tûjo- Ekrem Cemil paşa, merhum Seyit Abdülkadir efendinin takip ettiği iddia edilen Kürt istiklal davası ile alakadar addedilerek mahkemeye çağırılmışlardı. Seyit Abdulkadir efendiyi Kürdistan'ın istiklalini istemek suçu ile cezalandırmak istiyorlardı. Kemal Fevzi ve Cemil paşanın da Seyit Abdülkadir efendi ile beraber çalıştıklarını iddia etmekte idiler. Üstün körü yapılan mahkeme neticesinde Ekrem'in, Şeyh Said isyanı ile alakası bulunduğunu iddia eden savcı, evrakının bu mahkemeden ayrılarak Şeyh Said mahkemesiyle birleştirilmesini istedi. Asılırken dar ağacı altında *Yaşasın Kürdistan* diye kahramanca haykıran Bavê tûjo -Hacı Ahti- yi insanlık duygusundan mahrum Türk askeri süngü ile yaraladılar.

□ "Mahkemenin elinde Cemilpaşaları suçlayacak hiçbir evrak mevcut değildi.

Ziya Cemil Paşa'nın aile adına Türk ordusuna bir uçak satın alarak hediye etmesi de işe yaradığından aile efradından tutuklu bulunanların hepsi de kişisel sorumluluk kararı ile serbest bırakıldılar."

Avukat Mehmet Ahdî (Bavê Tujo) idam kararını "*Yaşasın Kürdistan*" diye karşılamıştı. (Doza Kurdistan Sayfa; 10')

Kürdistan istiklalinin tanınması için Sevr Barış Kongresinde çalışıldığı esnada Kürdistan'da Türkler aleyhine hareket yapmak isteyenlere karşı seyid Abdulkadir efendi merhum, *Türkler, Yunanlılarla habederken bende kendilerini arkadan vurursam ceddim bana lanet eder* diyerek bu hususa izin vermemekte idi. Şimdi, Türkler kendisini ve oğlu Mehmed'i zülmen asmakla büyük bir cinayet yapmış oldular.

Seyid Abdulkadir efendi merhum İstanbul'da bulunan Kürt topluluğunun temsilcisi, sembolü bir şahsiyetti. Kürt amellerin her işleri, sıkıntıları onun şahsiyetinin müdahalesi ile hal edilirdi. İstanbul'da Kürt öğrencilerinin Hêvi cemiyetine Kürt işçilerinin maddeten yardımı O'nun aracılığı ile yapılmakta idi.

Kemal Fevzi Kürt milletinin nadir olarak yetiştirdiği heyecanlı bir Kürt vatansaveri idi. Aslen Hizan kazasından olup Bitlis'te oturan muhterem bir aile çocuğudur. Harp Okulu öğrenimini bitirerek subay olmuş, Balkan harbinde aldığı yaradan sakatlanarak emekliye ayrılmıştı. Çok kuvvetli bir kalem sahibi olan Kemal Fevzi, Hêvi cemiyetinin çıkardığı *JIN* ve *ROJİ KURD* dergilerinde ateşli yazılarla Kürt milletinin arzu ve elemelerine tercüman oluyordu. Jin gazete şeklinde çıkmaya başlayınca yazdığı baş makaleler Kürtlerin hukukunu savunmada mantika dayanan heyecanın ateşli birer örnekleridir. 1925 İsyanı ile ne uzaktan nede yakından hiç bir alakası olmadığı halde ruhunda ve kaleminde yaşayan büyük mukaddes milli ateşin tehlikesini anlamış olan Türk hükümeti kendisini zülmen astı. Kemal Fevzi milleti uğrunda hiç bir fedakarlıktan ve hizmetten kaçmaz cesur, hamiyetli bir şahsiyetti. Kürt gençlerinin ibret ve hürmetle hatıralarında yaşatmaları lazım gelen bu fedakar büyük zat kendilerine örnek olmalıdır.

Avukat Mehmet efendi —Bavê Tujo—, medeni cesarete sa-

hip, milletine derin bir muhabbetle bağlı kuvvetli bir kaleme sahip bir vatansaverdi. Kendi kendini eğiten Mehmet efendi adliye mesleğine katılmış, bir müddet memurlukta bulunduktan sonra o zaman bir şarta tabi olmayan avukatlık mesleğini seçmişti. İçinde bir volkan gibi yanan millet sevgisi daima kendini milli meselelerde ön safa yükseltmişti. Her zaman milli hizmete hazır bulunan ve kendini hiç bir hizmetten geri çekmeyen değerli avukatımız, hayatının son nefesini verirken bile *Yaşasın Kürdistan* narası ile Kürdistan'a olan muhabbetini göstermiş ve Kürdistan varlığının her şeyin üstünde olduğunu anlatmak istemiş.

Cibranlı Kasım Beyin ihbarı ile Varto'nun Çarbuhr köprüsünde arkadaşları ile beraber yakalanarak Diyarbakır'deki istiklal mahkemesine sevk edilen Şeyh Said efendi merhum beyaz sakalının çevrelediği nurlu yüzü ile mücahidin kafilesi önünde olarak bulunduğumuz hapishaneye getirildi. İhtiyarlığına rağmen yol yorgunluğu mübarek yüzünün gül rengi güzelliğini hiç de bozmuş değildi. Beraberinde bulunan 47 arkadaşları ile beraber hapishanenin bir tarafına yerleştirildiler. Görüşme yasağı olduğu için şahsen kendisini ziyaret etmek mümkün değildi. Lakin bilvasıta hatırı sordurarak bir ihtiyacı varsa emretmesini istemişim. İsyan esnasındaki durumları sebebiyle daha evvel tevki edilmiş olan Genc vilayeti valisi İsmail Hakkı, Çabakçur kaymakamı Çerkez Hüseyin Hilmi, Madenli Kadri efendi, Cemil paşa oğulları, Hanili Mustafa beyin oğlu Mahmut bey, Hani beylerinden Şeyh Şerif efendi, Şeyh Said efendinin 47 kişilik kafilesine katılarak hep birlikte, vaktiyle Ermeni'lere ait kilise binası salonunda muhakememiz yapılmakta idi.

Mahkeme reisi ayaklanmanın birinci derecede sorumlusu tanılan Şeyh Said efendiyi ilk evvela sorgulamaya başlamıştı. Merhum Şeyh efendi zerre kadar telaş ve korku eseri göstermeden gayet cesurane verdiği cevaplarla mahkeme heyetinin huzurunda hükümetin uygulamalarını eleştirerek, yapılan fena işleri söylemekte tereddüt etmiyordu. Bir defasında mahkeme reisi İslam arasında fitne çıkarmanın küfür olduğunun bildiren Kur'an'dan bir ayet okudu. Bunun ayet olup olmadığını sordu, Şeyh efendi "*Bu Kur'an'dan bir ayettir.*" dedi. "*Öyle ise, niçin İslam arasına fitne soktun?*" diye soruncu, Mahkeme reisinin bu sözüne cevaben alaylı bir şekilde "*Ya... siz Müslüman mısınız?*" demek suretiyle İslamla bir alakaları olmadığını anlatmak istemişti. Mahkeme reisi bu cevaba kızdı ise de, şeyh sözünü söylemiş oldu.

Türk hükümeti bu isyanın İngilizlerin kışkırtma ve yardımı ile yapıldığını iddia etmekte ise de, bu esasında yalandır. Türk hükümeti ve Kürt milletinin hukukunu gasp eden hükümetler iyice bilmelidirler ki, Kürtlere herhangi bir zamanda azıcık bir ecnebi yardımı olsa idi, Kürdistan böyle elim, yoksul halde kalmazdı. Kahraman Kürt milleti Kürdistanın herhangi bir köşesinde yaptığı ayaklanmayı sırf kendi bazusuna ve çok basit derme çatma silah kuvvetine dayanarak yapmıştır. Büyük devletler Kürdistan'ın zenginliklerini ortaklaşa paylaşmak için daima sömürgeci devletlerin yardımcısı olmuşlardır. Büyük devletlerinin bilhassa İngiliz devletinin Güney Kürdistan halkına yaptığı fenalıklar, milli haklarına ait teminat almadan kendilerini Irak hükümetinin rahmetine bırakması buna açık bir delildir.

İki ay devam eden mahkemede her fert mahkeme reisinin suallerini şehsi durumunun gereğine göre cevaplandırıyor. Kıymetli bir din alimi olan Hanili Salih bey bu ayaklanmayı *silahlı bir miting* şeklinde yorumlamıştı. Palolu şeyh Şerif efendi merhum, vakurane cevapları ile hakikatan bir varlık gösteriyordu. Şeyh Said efendi merhum ile muhakeme edilmekte olan zanlılar şayani hayret bir surette soğukkanlılıklarını muhafaza etmekte idiler.

İsyan sebebiyle tevki edilen milliyetçi kürtlerin evleri çok dakik bir surette araştırılmışken mevkufların Cemil paşa oğullarının evleri aranmış, kurbanlık gibi tanımlan, bunların aleyhine istihbarat dairelerinde mevcut olduğunu zannettikleri dosyalarındaki delili kağıt görmüşlerdi.

Merhum Şeyh Said efendi kıyamundan iki sene evvel Diyarbakır Kolordu İstihbarat Dairesi reisi Süleymaniyeli merhum Salih Zeki Sahibkuran, bir gün bana demişti ki "*Cemil paşa ailesi efradı hakkında tutulmuş mevcut dosyaların tümünü yaktım. Hiç bir eser bırakmadım.*" Çok kıymetli bir vatansaver olan Salih Zeki Beyin bu milliyetperver asil hareketini takdir ve bu iyiliğini minnetle hürmetle burada yadederek merhumun ruhunu şad etmek isterim.

Mahkemenin elinde Cemil paşaları itham edecek hiç bir evrak mevcut değildi. Ekrem'in herkesçe tanınmış Kürtçülüğün ileri gelenlerinden olmasını da Ali Saib ve kendisi ile beraber bir evde oturan mahkeme azası Lütfü Müfid'e rüşvet olarak verilen binlerce kırmızı altın bertaraf edince hayatı kurtarılmış oldu. Yalnız on sene hapis cezasına mahkum ettiler. Ziya Cemil paşanın aile namına Türk ordusuna bir tayyare satın alarak hediye etmesi de işe yaradığından aile efradından mahpus bulunanların hepsi de ademi mesuliyet kararı ile serbest bırakıldılar.

Devam edecek

Dostê miletê Kurd Cêms Oldiric

Nivîskarê Îngilîzî Cêms Oldiric ro-mannivîsê yekemîne ji nivîskarên cihanê ku rûpelên romana xwe bi jiyana Kurdan û welatê wan xemilandiye. Wî xwe bi dil û can nola lehengê xwe Mak-Girigor spartiyê doz û mafê gelê Kurd. Ew dostekî mîna her dostan dide û nastîne. Ji ber vê yekê em dikarin bibêjin ku miletê Kurd deyndarê wî ye. Çimkî di hundirê 40 salî de, wî bi qelêma xwe propagandek mezin ji bo Kurdan kiriye û dike jî lê mixabin heya niha ew di nav miletê me de kêma nase. Li gel ku berhemên wî yên li ser Kurdan ji mêj ve di nav gelên cihanê de belav bûne. Dibe ji ber vî tiştî me pêwîst dît ku em Cîms Oldiric bi xwendevanê Kurd bidin naskirin.

Cêms Oldiric sala 1918- an, li Awistraliya ji dayika xwe bûye. Û li vira jî zaroktî û naşitiya xwe derbas kiriye. Bi xwe Cêmsê biçûk di zaroktiya xwe de mijûlî edebî dibû. Diyarê bav û dayka wî yên xwedî kulturek bilind, şopa xwe tê-de hiştin. Di xortaniya xwe de jî Awistraliya dertê û vedigere payetextê welatê xwe-London. Ew li vira demekê di rojnama "Delî Sekts" de kar dike. Lê ji ber ku beşdarî muzahera karkiran dibe ji kar derdixin. Dure ew diçe Helsînkî û dibe mûrasile (nûçegihanê) rojnamek Îngilîzî.

Di vê qunaxê de Şerê Cihanê yê duyemîn dest pê dike. Û Cêms Oldiric wek rojnemevan çiyê xwe li sengerê şer de digre. Ew di şer de birîndar dibe û piştî ku ji nexweşxanê dertê, diçe Amerîka û di beşê derve yê rojnama "Time" kar dike.

Sala 1942-an rojname wî dişîne Îran û li pey du salan ew dibe mûrasil li Mosko. Di vê pêlê de Cêms Oldiric dest bi nivîsa berhemên edebî dike. Ev romanên ha ên wê deme yên berbiçavîn: "Çûna ber bi hitavê" (sala 1944), "Bazê deryayê" (1944). Û nivîskar

dengdar dibe û navê wî li cihanê bi firehî belav dibe, piştî weşandina romana wî "Diplomasî" (sala 1949). Bi xwe Cêms Oldiric xelata aşitiyê ya M. Kurî li ser vê romanê distîne.

Di salên 1950-60 de romanên: "Neçîrvan" (1950), "Ez naxwazim ew bimre" (1957) û "Lîstika xeter" (1966) derten. Herçî romana wî ya "Çek û Çiya" (1975) pirtuka wî ya dawî ye ku ji me re nase.

Ji berhemên Cêms Oldiric emê tenê li ser "Diplomasî" û "Çek û Çiya" hinekî rawestin. Ji ber ku ev her du roman li ser rewş û jiyana Kurdane.

Bûyerên romana "Diplomasî" li ser têkoşîna kurdan ji bo Cemhuriyeta Mehebadê ye û her wiha jî li ser xebata Ezirbêcaniya ye. Ciyên bûyeran; London, Mosko, Tehran, çiyayên Kurdistanê, Îranê û Ezirbêcane. Yek ji wan tiştên giring di vê romane de ewe, ku bi awakî heyîna jiyane û xebata rojenî pêşketina xwenasiya netewî ya Kurdan dide xwîya kirin. Dîmenên hûnermendî bi bûyerên ji jiyane bi hev re tene hunandin û pêşkêşî xwendevanên dibe. Heger ey bergehên sipehî yen xurista Kurdistanê dibin rengvedanê dilpakî û paqijiya gelê kurd û pêşengên wî, lê li Ewropa ku di nav bajartiyê de dilovanî wînda dibe û dek û dolabên lîstikên ne paqij digerin. Bi xwe vî tiştî hişt ku Mak-Girigor nerînen xwe li ser miletên bindest biguhere û bibe alîkar ji bo wan dijî siyaseta hikumeta xwe.

Heger Mak-Girigor di romana "Diplomasî" de hîn gence û kêma tecrîbe ye, lê di romana "Çek û Çiya" de merovekî navusere û nigên xwe di gelek dehî û hefkên felbazan ditiye. Bi vî hawî em dikarin bibêjin ku Cêms Oldiric piştî 25- salan li lehengên romana xwe ya "Diplomasî" vedigere û jiyana wan li ser rûpelên romana "Çek û Çiya" didomîne. Ji ber vê yekê em dikarin bibêjin ku ev roman berdewama romana "Diplomasiye".

Merovê kurd ê ku romana "Çiya û Çek" bixvîne, wê seraser şîwê xwe tê de bibîne. Evê seyr mîmîne; çilo merovekî biyanî karîbû wîlo bi zanî û hosteyatî li ser kurdan binivîse. Bêyî ku ew bixawezê, ewê bifikire ku; "hebe nebe, nivîskar bi xwe lehengê romanê Mak-Girigore û mîna wî jî, dê bi zimanê kurdî bizanibe." Lê dema çend xortên kurd, li Şamê bi Cêms Oldiric Rûniştin, wî da xwiyakirin ku hîç bi kurdî nizane û kurda bi riya xwendinê naskirine. Bi çî riyê nivîskar kurd naskirine, ne girînge, lê tiştê herî giring ewe ku wî bi rastiyek jiyani kêmasî, nexweşî, qencî û dilpakîya gelê kurd di nivîsên xwe de pêşkêşî xwendevanên xwe dike. Ew destê xwe datîne ser birînen gelê me û dixwaze ku çiyayên Kurdistanê bi beybûn û nergiz bin, ne ku bi xwîn û kuştin bin.

...Erê merovê kurd di lehengên Cêms Oldiric de şewên xwe di wan de dibîne û wîlo jî ew dibîne ku jiyana wî di wan de hatiye gewde kirin. Li gel ku ev roman bi giştî li ser kurd û Kurdistanê ye û li gel bi gelek zimanên cihanê hatiye weşandin jî, lê nivîskarê wê di nav kurdan ne gelekî bi nav û denge. Di salên dawî de romana "Çiya û Çek" bi zimanê erebî (du caran) û kurdî bi tîpên erebî belav bûye. Û hevîya me ewe ku ewê bi kurdî, bi tîpên latînî jî bête çap kirin. Bi vî hawayî, dê kurd hîn bêtir dostê miletê xwe Cêms Oldiric nasbikin. Bi xwe jî armanca me jî, ji van çend rêzan eve.

Mosko

Siyamendê Sêrtî

ŞÛJIN

Teq - req

Li roavayê Kurdistanê (Kurdistanê Suriye), li bajarê Qamişlo, qehwa Gerbîs gelekê bi qalabalix bû... Çend xortên Kurdan ji xwe re sohbet dikirin:

-Deka bêje havalê, tu ji Ewropa tîyî, çî li wir heye, çî tune-jî kerema xwe bo me hinekê qala wê dê bike.

-Ma wê çî hebe, Ew der jî mîna wê dê ye. Lê belê, ya giringtirîn ewe ku mirov li ser problema kurdî bipeyivê û bi taybetî divê ew her tim di rojê va me rewşenbîr û ronakbîrên kurd de be.

-Erê raste. Muşkîla kurdî îro buye a şerqilewsad (rohîlata navîn) bixwe jî û em nikarin ji vê heqîqetê birevin.

-Gereke xelqê me ji vê qolonyalîzmê kurtulmîş (rizgar) bibe û divê em bîrlîke xwe kurmîş bikin (çêkin).

-Lê divê em nekevin di nava spekulasyonan de. Divê em her çaxî wê yekê bînin ser zimên.

-Gelo niha sîyasalê durum çawane?

-Me mutemerê (kongirê) xwe çêkir. Bi rastî me gavin ezîm (giring) avêtin.

-We bildîriya (belavoka) wê daxitîmîş (belav) kirîye?

-Na, lê belê emê van rojan wê biweziênin (belav bikin). Havalin we ji hazir bûn. Yekî ji wana navê wî li ser devê min e-ewko looo? Ewê ku li Beledîya Dîyarbekir de şêfê qismê ewkane... tu wî nas dikî.

-Haa, Z. abê.

-Erê, wî qala tehalîfiya (hevkarîya) hizbê me û yê we kir.

-We tiştê li ser pêwendiyên ku di nabêna hêzên kurdî bo damezrandina enîyêke niştimanperwerxwaz û dijî nijadperestvanîyê weşand?

-Me li ser şebê (gelê) kurd gelekê kitiband (nivîsand).

Ji wan xortan bi tawîlê dileyîstin teq-reqa zar û pulên wana bû... Yekî ji wana leyistika xwe sekinand û bi şûn xwe ve mêze kir. Sohbete dom dikir:

-Te got çî; haa, bo sîyaseta xarîcî û wetenê me yê Surî. Me li ser her sê edwên (dijminên) şebê me yê Surî ku emberyalî, sahyonî û recîya (kevneperestîya) erebîyê kitiband. Bo sîyaseta daxilî jî, me dîsa ekidand (da xuyakirin) ku ezmeke (xelake) iqtisadî li ser şebê me heye û lazime bê rakirin!

-Bo gelê me divê em rîskên mezin bigrin ber çavan.

-Piştî mu'temer, bavê min ezîmeteke (şahiyeke) bi munasebe te'sîsil hizb çêkir. Hê em bi ezîmeta xwe ve bûn, gotin ku du şirta (polîs) tîngund. Wê gavê bavê min got ku wê bêjê kureke xwe sinet dike. Lê belê, ew hema di ber gund re derbas dibûn. Dibêjin çar ji wa yên ku ji we veqetayîne edwê lecna merkezî (endamê komîta navendî) a hizbê we bûn?

-Raste, lê belê bi vî avayî partîya me ji oportunistan, mîlîyetçî, gerîcî (paşverûyan) û uşaxan (xolamokan) temîzlenmîş bû.

Dîsa wan teq-reqvanan guhê xwe dane axaftina xortan, lê belê sohbet her berdewam bû:

-Ew kesên ku teqîm (parçebûn) di hizbê me de çêkirin niha xwe kirine hizb;lê, bi serê te tû kes bi wana re tûne. Niha ew eşkere bi muxaberatan re kar dikin, wê roja ha beyaneke (belavoke) wana kete destê min-ew li ser sebeteeşerê (17'ê) Nîsanê bû. Kurro, be'sî jî wîlo nakitibênin! Me jî jibo wê munasebê yek weziand lê belê me li ser nîdala şebê me yê kurd dijî Ferensîya bi awakî wadih (vekirî) kitiband. Bi şerefa we ger li ser hukum ne ev reîs bûya, vêga be'sîya hev û dû xwarî bûn, bo wê çendê jî xidmeta wî bo me gelekê ezîme.

-Tu doxrî dibêjî. Gereke em li qarşiyê oyunên (leyistikên) emperyalîzmê di Orta doxu (rohîlata navîn) de bisekinin.

-Bêguman divê em enternasyonalîst bin, lê belê divê me hay jî hebe ku em di warê cotzandartîyê de. Li dîsa çawa tê gotin: Her egêtekê bi babeteke mast dixwe. Her tim divê em alîyê pozîtîf ji xwe re derêxin.

-De başe, em niha diçin, ji ber ku mew'ideke (civaneke) me bi bi havalin me hizbî re heye; piştê em bi hev re dikarin herin ba sekretêrê me yê hizb û em qehweke wî jî vexwin û hingê sualîn te hebe tu dikarî je bi pîrsî.

Havalê ji Ewropa hatî û yê din bi hev re derketin derva, vêre-vêre yekî ji wan teq-reqvanan li pey wana çû û yê din jî berê xwe da yê runîştî ku dipeyivî û bi emir weha got:

-Ene muxaberat, imşî me (were bi min re)! Û demanca xwe di bin eşlikê xwe re şanî wî kir. Wî jî:

-Refîq, ene Felestînî! Û nîfûsa xwe a felestînî şanî wî da, lê belê wî lê jî mêze nekir û emrê xwe ducere kir:

-Ma tahkîktîr, imşî mee û bess (gelekê dirêj neke û hew)!

Çavên wan havalên ku li wê dê runîştî bûn û ji binî nepeyivî bûn li hev û du ketin û wana çavên xwe berdane erdê... te kêrek li wana bixista dilopek xwîn i wana wê nehata... Dilê tevekan dikir tepe-rep... Duv re, yê muxaberat bi çepilê (deztê) wî havalî girt û ew bi xwe re bir. Wan havalên din bi dileke kul bi şûn wana de mêze kirin...

Dr. Fendî

AMNESTY INTERNATIONAL'IN ÇAĞRISI

Kürt mültecilere uluslararası koruma

Ekim ayında Türkiye Kürdistanı'ndaki 5 mülteci kampını ziyaret eden temsilcilerin verdiği rapor doğrultusunda Uluslararası Af örgütü Türk hükümetinden mültecilerin uluslararası korunmaya alınmasına izin verilmesini istedi. Ağustos ve Ekim ayında Irak'ın düzenlediği saldırıların sonucu Türkiye'den sığınma alan 50.000 mülteciyi bazıları ile görüşen temsilciler raporlarında şunlardan bahsettiler.

Türk makamlarının Irak'a dönüp dönmeme ya da bir üçüncü bir ülkeye gidip gitmemekle ilgili sorularına başlangıçta Irak'a gitmek istedikleri cevabını veren mülteciler, otobüslerle gitmeye zorlanmaları sonucu görüş değiştirdiler.

Bilindiği gibi Af örgütünün daha önce yaşamlarından endişe duyduklarını söylediği 1400 mülteci tutuklanmış ya da idam edilmişti. Bunlar Irak'ın 6 Ekimde ilan ettiği "Af" sonucu Türk Makamları tarafından Irak'a teslim edilmişti.

Birçok mülteci temsilcilere kendilerine İran'a gitmeleri yönünde baskı yapıldığı, aksi halde

Irak'a gönderilmekle tehdit edildiklerini söyledi.

Temsilciler incelemeleri sonucu Irak'ın saldırılarında top, tank, helikopter ve kimyasal silah kullandığının doğrulandığını belirtirken yakınlarına ilişkin anlattıklarına dikkat çekti. Bir çok mülteci yakınlarının kimyasal silah kullanımı sonucu hemen öldüğünü anlatmıştı.

8 Türk doktoru ile de görüşen temsilciler, doktorların kimyasal silahlardan etkilenmiş 9 mülteci tesbit ettiklerini ancak görünür semptom olmaması nedeniyle de bir laboratuvar incelemesi yapılmadığını da kendilerine söylediklerini belirttiler.

Temsilcilerin ısrarına karşın Türk makamları kimyasal silahlardan etkilendiği nedeniyle adı geçen 21 kişiyle görüşmelerine müsaade etmedi.

Raporun sonunda insan haklarıyla ilgilenen her kişinin konuyla ilgili desteğini isteyen Af Örgütü Turgut Özal ve Evren'e gönderilmesini istedikleri bir mektup örneği de yayınladı.

Mektup örneği şöyle;

Ekselansları,

İnsan haklarıyla ilgilenen bir kişi olarak Türk Hükümetinin Irak'tan gelen çok sayıda mülteciye geçici sığınma vermesinden duyduğum memnunluğu ifade etmeme izin verin.

Bu nedenle Sayın Ekselanslarının mültecilerin uluslararası korunma altına alınması için uygun bir organizasyonun kurulmasına da izin vermelerini dilerim.

Uluslararası insan hakları normlarına göre Sayın Ekselanslarından hiç bir mültecinin isteği dışında ülkesine gönderilmemesini de talep ediyorum.

Saygılarıla.

Başbakan
Turgut Özal
Başbakanlık
Ankara

Cumhurbaşkanı
Kenan Evren
Devlet başkanlığı
Ankara

Mektubun bir kopyasını da bulunduğunuz ülkedeki Türk elçiliğine gönderebilirsiniz.

Kampanya bo penahendeyan

ANK • Flen

Di 27. 1. 1989 an de "Komîta Daxwaziya Penabertiye" dest bi kampanyekî mezin kir. Ev komîte dixwaze ku hikumeta Swêdê wê biryara xwe ya berî serê salê bi çend rojan bo hindek penaberan dayî, biguhere û hemû penaberên berî sala 1988 an hatine Swêdê jê fêde bikin.

Ev kampanya wê pêşanedana film û wênayên li ser biyaniyan û herweha bi komkirina imzeyan heya 29. 1. 1989 an li tevahiya Swêdê dom bike.

Her weku tê zanîn, hikumetê ev biryara xwe weha dabû xwiyakirin: "herçî penaberên berî 1. 1. 88 an hatin Swêdê û heya niha beredayinek (red) ji aliyê hikumetê ve ne standine, ew mafê penabertiye li Swêd werdigrin." Jimara van jî dor 2 hezar kes e.

Li aliyê din, piştê serê salê bi du rojnamên Flenê taybetî li ser Kampê Flen nivîsandin. Li gor rojnaman 60 kes ji vê kampê dikevin ber vê biryarê. Ji xeynê vê, Televîzyona Swêdê hate kampê û hevpeyvîn bi çend penaberan re çêkir û bo vê çendê ew pîroz jî kir. Lê belê roj li pê rojan derbas bûn û dengê ji vê biryara nû derneket. Bi ser wê de di 16. 1. 1989 an de polêsê Flen gazî xortekî Kurd -ku zêdetirê salekê ye li Swêdê û li benda wergirtina penabertiya xwe ye- kir û gava ew çû polêşxanê, polês wî xortî di cîh de girtin û xwestin wî bi şûn de rêkin tirkîye. Lê belê ew bi alîkariya Amnesty, Ebukat û hevalên wî yên Kurd û Tirk piştî du rojan ji polêşxane hate berdan.

Niha penahende hemû li benda ronîkirina vê biryarê ne. □

"Merhaba"dan Türk Federasyonu'na

İsveç'te yaklaşık 102 etnik azınlık yaşıyor. Bunların tümü de kendi dil ve kültürlerini geliştirme düzeyinde, demokratik haklardan yararlanmaktadır. Türk, Yugoslav ve Yunanlılar ise, devlet radyosu ve televizyonundan da geniş ölçüde yararlanma hakkına sahiptir.

Demokratik haklardan yararlanarak oluşturulan demokratik kitle örgütleri, oldum olası İsveç'teki Türk Elçiliği'nin tasallutundan kurtulamadı. 12 Eylül döneminde İsveç Devlet Radyosu bünyesindeki Türkçe redaksiyonu "Merhaba"yı cuntanın sesi durumuna getirme girişimlerinde bulunmuş, MİT görevlisi olarak radyoda çalışan M. Ali Yula'nın görevine son vermişti.

Son dönemlerde gerek bu "Merhaba" redaksiyonu ve gerekse İsveç'te Türk işçilerinin merkezi örgütü olan Türk İşçi Dernekleri Federasyonu, gene elçiliğin tasallutu altında bir takım faaliyetlere alet olmuş görünüyor. Gerek Türk ve gerekse Kürt göçmenler arasında huzursuzluk yaratan bu gelişmeleri, arkadaşımız Mahmut Baksî kaleme aldı. Aşağıda bu yazının birinci bölümünü sunuyoruz.

★★★

"İsveç'in ilerici demokratik örgütleri, kurumları, politik partileri, Türkiye'de yaşanan acı gerçekler konusunda İsveç halkının aydınlatılmasını sağlayabilirler. Bizler onların bu yöndeki her türlü girişimlerine yardımcı olmaya hazırız ve bunu yürekten istiyoruz" diye başlayan ve dört Türk aydını tarafından kaleme alınan bir rapor geçti elime. Özellikle 12 Eylül darbesinden bu yana süre gelen olayları içeren bu rapor, bugüne değin bu konuda hazırlanmış en iyi belgelerden biri. Raporun bir yerinde şu bilgilere yer veriliyor:

"- 650.000 kişi polis tarafından tutuklanmış, sorgulanmış, değişik ölçülerde işkence görmüştür.
- 210.000 kişi hakkında değişik ağırlıkta cezalandırma istemleri ile dava açılmıştır. Bunlar değişik süreler cezaevlerinde kalmışlar, halen de bunların önemli bir kısmı cezaevlerindedir.
- 9.400 kişi politik gerekçelerle kamu görevlerinden atılmışlardır.
- 388.000 kişiye politik nedenlerle pasaport verilmemektedir.
- Avrupa'da 30.000 politik mülteci var.
- 14.000 kişi Türk vatandaşlığından çıkarılmıştır.
- 8 günlük gazete uzun süreler için kapatılmış, ekonomik iflase sürüklenerek cezalandırılmak istenmiştir.
- Binlerce kitap yakılmış, yüzlercesi yasaklanmıştır.
- 23.667 demokratik örgüt kapatılmıştır. Sendikal örgüt DİSK halen yasaklıdır; işçilerin örgütlenme ve grev haklarına yönelik anti-demokratik yasalar yürürlüktedir.
- 48 kişi politik gerekçelerle idam edilmiştir.
- 216 politik gerekçeli idam kararının dosyası parlamentoda onay için beklemektedir.
- 177 politik tutuklu, polis sorgulanması sırasında işkencede ölmüştür...
Bu verilerin bile yaşanan acı gerçeği tam anlatabildiği kanısında değiliz. İşçi semtlerinde, cezaevlerinde, üniversitelerde, Kürt halkı üzerinde, her yerde politik terör sistematik olarak sürmektedir..."

kök, Ressam İhsan Aydın ve Yusuf Küpeli'nin ortaklaşa hazırladığı bu raporun bir bölümünde de şu açık gerçekler dile getiriliyor:

"İsveç'teki bir grup Türk örgütünün eylemleri konusunda söylenecek çok acı sözler, anlatılacak çok şey vardır. Söz konusu örgütler buradaki Türk topluluğundan yana olduklarını gösterebilmek için toplantılar örgütlemektelerdir.

Bu konuda sadece bir tek örnek vereceğiz: Türk İşçi Dernekleri Federasyonu 3.10.1988 günü Stockholm Halk Evi'nde sözü edilen toplantıların sonucunu örgütlemiştir. Toplantıda, Türkiye İçişleri memuru Kadir Akın da vardır!"

Raporda daha sonra şu görüşlere yer veriliyor:

"Toplantıda ilk sözü alan ve daha sonra da söz alarak uzun konuşmayı yapan kişi İçişleri Bakanlığı memuru olmuştur. Uzun uzun bakanlığının propagandasını yapmış, İçişleri Bakanlığı'nın halka nasıl olumlu hizmet götürdüğünü anlatmıştır. Göçmenlerin ilişki kurabilmeleri ve sorunları için kendisinden özel 'yardım' isteyebilmeleri amacıyla, İçişleri Bakanlığı'ndaki kişisel telefon numarasını vermiştir. Daha sonra, bu telefon numarasını, İsveç Devlet Radyosu'na bağlı 'Merhaba' adlı türkçe radyo da anons ederek Türkiyeli tüm göçmenlere duyurmuştur.

Bu, gerçekte ne anlama gelmektedir? Bu telefon konuşmaları ile nasıl bir iş halledilecektir? Sorunlar, yasalarla değil, özel ilişkilerle mi çözümlenmektedir?"

Rapor, gerek Türk Federasyonu ve gerekse Merhaba Redaksiyonu'nun, açıkca ve doğrudan buradaki göçmenleri ANAP hükümetinin işbirlikçiliğine zorlayan çalışmalar içinde olduğuna parmak basmaktadır.

Kurdistan Press'in gelecek sayısında, bir ayağı Türkiye'de, Türk Sefareti'nde olan, diğer ayağı da İsveç kurumlarının karnında olan Türk Federasyonu ile Merhaba yayınları üzerinde duracağız.

Hukukçu yazar Demir Özlü, fotoğraf sanatçısı ve şair Lütfi Öz-

Mahmut BAKSİ

“Mülteciliği seçmek.”

Sevgili kardeşim

Seninle görüştüğümüzden bu yana epey zaman geçti. Senden bu süre içinde mektup bekledim, ancak gelmedi. Senin adresin ise ancak yılbaşı açık görüşünde elime geçti.

Seninle görüştüğümüzden sonra yoğun bir dönem geçirdiğimizi biliyorsun. Şimdi biraz toparlanmış bulunuyoruz. Ancak önümüzdeki süreç böyle bir çıkışa daha gebe gibi görünüyor. Egemenler bir dönemin faturasını halkımızın bir parçası olan özgürlük tutsaklarına ödetmek, intikam almak istiyorlar. 12 Eylül gibi vahşetin olduğu bir dönemde, devrimci tutsaklara boyun eğdirmeyen egemenler bundan sonra hiç boyun eğdirmeyeceklerdir.

Kaldı ki, sınıfa karşı sorumluluk duyan bizlerin, en zor koşullarda bile onurluca yaşamak boynumuzun borcudur. Bu okulu başarıyla bitirmek ML ideallere sahip her insanın görevi olmalıdır. Ancak sana hemen bir şey söyleyeyim mi: ülke topraklarını terk edip devrimcilik adına mülteciliği seçmekte sınıf bakış açısına pek denk düşmemektedir. Kimi soruyorsak yurt dışındadır deniliyor. Ülke halkının özgürlüğü için böyle savaşılmaz ki! Rahat koşullarda gazete çıkarmak, mangalda kül bırakmamak çok kolaydır. Neymiş efendim Türkiye’de işkence varmış, baskı varmış vs. gibi. İş odur ki bu koşullarda savaşmak gerekiyor. ML bakış açısı bunu bize öğretiyor. Ben politik olarak koşullar savaşmaya elverişli değildir diye mülteciliği anlayış haline getiren insanlar ne adına hareket ederlerse etsin siyaset kaçınları olarak değerlendiririm. Dışarda kumandanlık sistemi ile bu işler yürümez. 30-40 yıllık TKP örneği yeterli olsa gerek. Sanki yanlış anlama benim bu dediklerim sana ve kişilere yönelik değildir. Ülkenin kaderini çizen siyaset “mimar”larıdır.

Sende ne var ne çok bana geniş yaz. Her gelişmeyi istediğin gibi yazabilirsin. Mektubun elime geçer. Ekim ve Mücadele Bayrağı dergilerini bana gönderirsen sevinirim, tabi adreslerini de. Ayrıca hemen belirtirim, eline hangi dergiler geçerse geçsin gönder. Yeter ki yayın olsun. Senden en acil beklediğim şey mektup yazman, orada çıkan yayınlardan bana göndermendir. Gönderdiğin yayınlardan isimlerini de mektupta tek tek yaz. İç çamaşırdaki güzel mektuplar birbirimize yazarız. Kendine iyi bak, yaralanmana çok üzülüm. Yine de ucuz kurtulmuşsun. Yılbaşında açık görüş yaptık iyi oldu. Bundan sonra en erken görüş 23 Nisandadır.

En içten sevgilerimi yollar, yeni yılda savaşınızda başarılar dilerim.

Nice yıllara.

A.K.
Eskişehir Cezaevi

Semînerê li ser zimanê kurdî

Yekîtiya Mamosteyên Kurd li Swêdê, di rojên 18 û 19'ê meha 2 an de li ser ziman û wêjeya kurdî semîner û giftûgoyek pêk tîne.

Cîhê semînerê Folkets Hus e.

Almanya'da polisiye baskılar

Evren'in Batı Almanya'yı ziyareti sırasında Bavyera Eyaleti Alman yabancılar politikasında ilginç bir uygulamaya yine önderlik yaptı. Yetkililere göre “resmi misafirin niteliği ve önemi”nden dolayı Bavyera’da yaşayan bazı Türk vatandaşlarına evden çıkma yasağı uygulandı. Diğer eyaletler Bavyera’yı örnek alarak kendi sınırları içinde çok hızlı bir şekilde gelen misafire “tehlike” arzeden Türk vatandaşları bularak bu ilginç tedbir bütün Almanya’da uyguladılar.

Bavyera Eyaleti söz konusu “bölgeden çıkma yasağı”ni bir Türk vatandaşına süresiz olarak halen uygulamakta. Eyalet İçişleri Bakanlığına göre, “Almanya'nın hür ve demokratik anayasasının ilkelerine zarar verebilecek” Türk vatandaşının adı Cengiz Yürü. 23 yaşında olan Cengiz dokuz aylık bebek iken Almanya’ya gelmişti. Nürnberg kentinde eğitimini yapan Cengiz halen bir çelik fabrikasında çalışmakta. Cengiz IG Chemie sendikasının üyesi ve fabrika çıkarlarının temsilcisi.

14. 11. 88 tarihinde Nürnberg Belediyesi'nin Cengiz’e gönderdiği bir mektupta siyasi faaliyette bulunması ve Mültefranken ilinin dışına çıkışının yasaklandığı belirtiliyordu. Bu uygulama Alman Yabancılar Yasasının 6. ve 7. maddelerine dayanılarak yapılmıyordu. Söz konusu yasanın 6. maddesinde, “yabancıların siyasi faaliyetleri genel güvenliği tehdit edici durumlarda... Federal Almanya'nın öz çıkarlarını savunmak amacıyla engellenip, yasaklanabilir.” 7. madde ise var olan bir oturma izninin sınırlandırılmasını öngörüyor.

Avukatların itirazlarından sonra,

Halen gözhapsinde tutulan Cengiz YÜRÜ

ra, Nürnberg Belediyesi Cengiz Yürü'nün “Almanya'nın öz çıkarlarını” neden “tehdit” ettiğini şöyle açıklıyor:

“Bertold Breht'in bir oyununun sahnelenmesine katılması, (Bu oyun Alman ordusunun yeniden örgütlenmesini karşı yapılan bir protesto eyleminde öldürülen bir işçiyi anlatıyordu.)

-Nürnberg’de faşistler tarafından öldürülen üç Türk için yapılan yürüyüşe katılması,

-Türkiye’deki idamlara karşı yapılan protesto gösterilerine katılması,

-Ekim Devrimi’ni konu alan bir broşürde yazı yazması.”

Yukarıdakilere benzer gerekçelerden dolayı Almanya’da büyümesine rağmen Cengiz Yürü’ye vatandaşlık hakkı verilmedi. Şimdi Bavyera hükümeti ile, Nürnberg Belediyesi onu kendi deyimiyle, “Mültefranken’in devlet esiri” yapmak istiyorlar. Ve “esas hedef ben değilim, 23 yaşında bir işçi koca bir devletin çıkarlarını nasıl tehdit edebilir” diyor Cengiz ve konuşmasını şöyle sürdürüyor:

“Bu tedbirler siyasi ve sendikal örgütlenmeye vurulan bir darbe niteliğindedir. Ayrıca Bavyera hükümeti resmi dairelerin hangi noktaya kadar kanunlara aykırı olan talimatları yerine getirebileceğinin bir provasını yapmak istiyor. Çünkü bana karşı uygulanan tedbirin hiç bir yasal dayanağı yok.”

Cengiz Yürü’ye karşı yapılan bu haksız uygulamadan dolayı kendisini destekleyen 75 kuruluş ve komiteden dayanışma mesajları geldi. Halen avukatları ve Cengiz Yürü kendisini destekleyen binlerce Alman’la birlikte, Belediyenin nasıl Alman Anayasasını tehdit ettiğini açıklamasını bekliyor.

Olayın gerçek nedeni ise, Cengiz Yürü’nün yazdığı bildiride şöyle açıklanıyor:

“Bugün beni bir işçi olarak susturmak istiyorlar. Türk olduğum için bana karşı özel yasalar uygulayabilirler. Yarın diğer yabancı işçileri susturmak isteyeceklerdir. Öbür gün de Alman kimliği de artık garanti sayılabılır.”

★

Yukarıda Kürdistan Press okuyucuları için Almanya’da olan biten olaylardan yalnızca birini aktardım.

Alman devletinin özellikle politik mültecilerle ilgili tutumu Evren’in ziyareti sırasında bütünü ile teşhir oldu.

Göçmenlerin ve özellikle politik göçmenlerin Almanya’daki durumu ile daha yakından ilgileneceğinizi umarım.

Bir Kürdistan Press okuyucusu

KURDISTAN PRESS

Kurdî - Tirkî
Kürtçe - Türkçe
Rojname Hefteyî • Haftalık Gazete
Hejmar - Sayı; 59 (5) • Hefte 5
02 Sibet • Şubat 1989

Berpîrsiyarê Giştî
Genel yayın yönetmeni
Orhan KOTAN, 08-29 50 56
Berpîrsiyarê Alîgir
Yardımcı yönetmen
Çetin ÇEKO, 08-29 83 32
Adress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Büro; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8-29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08-29 50 56
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0
Çapxane • Baskı;
Tidnings Tryckarna på Åland AB

Nivîsarên ku tèn şandin li xwedîyan venagerin
 Gönderilen yazılar iade edilmez
 Redaksiyon dikare nivîsarên ku ji rûpelên xwendavanan û Serbest Kürsî re tèn şandin, li gor düzênayê pelan, kurttir bike.
 Serbest Kürsü ve Okuyucu Sayfası için gelen yazılar, özüne dokunulmadan sayfa düzenine göre redaksiyon tarafından kısaltılabilir
 Eger xwedîyên nivîsarên kurdî tiştekî taybetî nebêjin, redaksiyon dikare, li gor standardên zimanê kurdî, guhertinên pewist çêke

ABONE

3 Mehî • 3 Aylık 6 Mehî • 6 Aylık Salek • Yıllık
48 SEK-24 DM 96 SEK-48 DM 208 SEK-104 DM

Tarih / Dîrok.....

NAV / PAŞNAV
İSİM / SOYİSİM

NAVNÎŞAN
ADRES

WELAT / ÜLKE

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesaba GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razinin û sûreteke jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

Kurdîsk Turkîsk
Veckotidning
Nummer; 59 (5) • Vecka 5
02 Februari • Sibet 1989

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332

Postadress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8 - 29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08 - 29 50 56
Bankgiro; 343 - 5559
Postgiro; 2 65 33 - 0
Tryckeri; Tidnings Tryckarna på Åland AB

“Dilin yok! Sen Yoksun!”

İsveç'in en büyük tiyatrosu “Dramaten”de, Kürtleri ve Kürt dilini konu alan bir oyunu sahneleniyor. Ünlü İngiliz yazarı Harold Pinter'in yazdığı oyun, İsveç'in en ünlü tiyatro oyuncusu ve yönetmenlerinden olan Peter Stormare tarafından sahneye konuldu.

Oyunun ismi “Dağların Dili.” Oyun Harold Pinter ile ünlü Amerikalı yazar Arthur Miller'in 1985'de Türkiye'ye yaptıkları ziyaretten sonra yazıldı. Bilindiği gibi ünlü yazar Uluslararası PEN kulübü tarafından Türkiye'de insan hakları, dil, edebiyat ve kültür üzerindeki baskıları yerinde incelemek üzere Türkiye'ye gönderilmişlerdi. Yazarlar Türkiye'de çok sayıda politikacı, yazar, gazeteci, işadama ve tutuklu yakınıyla görüşmüşlerdi.

Türk basını da bu ziyarete geniş yer vermiş, yazarları şiddetli biçimde eleştirmişti. Ziyaretleri sırasında yazarlar, Amerika, İngiltere ve İsveç PEN kulüplerinin şeref üyesi olan Dr. İsmail Beşikçi ile birlikte, Kürt tutukluların durumunu da yakından incelemiş, Kürt dili, edebiyatı ve kültürü üzerindeki akıl almaz baskılar karşısında büyük bir şaşkınlık geçirmişlerdi. Daha sonra, yazarlar ülkelerine döndüklerinde, çeşitli gazete, dergi ve PEN-kulübü bültenlerine yazdıkları yazılarda bir dilin tümünden yasaklanmasının ve bunun bir anayasa maddesi olarak resmileştirilmesinin en büyük insanlık suçu olduğunu yazmışlardı.

“Dağların Dili” işte bu olaylı ziyaretin bir sonucu.

Harold Pinter ve Arthur Miller'in insan hakları, düşünce özgürlüğü, halkların kendi ulusal, insani haklarına sahip olması konusunda ne kadar duyarlı oldukları biliniyor. İki yazar da tüm bu konuları kendi eserlerinde sık sık işlemekteler. Harold Pinter'in deyimiyle bu konularda bu kadar duyarlı iki yazarın, “Türkiye’de işlenmekte olan böylesi bir insanlık suçu karşısında duyarsız kalacakları elbette beklenezdi.”

Oyun kısa bir süre önce İngiltere’de, geniş yankılar uyandırarak sahnelenmeye başladı. Ardından da şimdi İsveç’te, yine geniş yankılar uyandırarak sahneleniyor.

Oyunun süresi oldukça kısa; sadece 30 dakika. Ancak tümünden vahşetle dolu bir 30 dakika. Oyuna konu olan olayın geçtiği yer ünlü Diyarbakir Askeri Hapishanesi. Oyunun konusu da bir Kürt ana ve gelininin görüşme günü hapishanede maruz kaldıkları vahşet. Genç Kürt gelini kocasına uygulanan işkencelerin şahidi olur ve kocasıyla

çok kısa bir süre görüşmek için en olmadık şeylere zorlanır. Yaşlı Kürt ana ise görüşme sırasında oğluyla konuşamaz, konuşması engellenir. Çünkü dili yasaklanmıştır! Çünkü hapishane yöneticisi yüzbaşının anlatımıyla “Öyle bir dil yoktur...” Çünkü ana dağlıdır! Çünkü “Dağların dili” yasaklanmıştır! Daha sonra, oğul, yaşlı Kürt ananın gözleri önünde işkenceden geçirilir...

Oyun, sahne, dekor yıllar yılıdır ünlü Diyarbakir Askeri Cezaevindeki uygulanan genel vahşete tamimatına uygun. İnsanlık dışı çıkmış, bağıra, çağıra sağa sola koşuturan askerler.. Yaşlı anaların ellerini, kollarını parçalayan canavar köpekler.. Çok akıllı olduğunu sanan, sürekli kallesçe sırtan ve durmadan sağa sola emirler yağdıran işkenceci subaylar.. Geri planda durmadan işkence gören, öldürülen tutuklular.. İnsanı çileden çıkaran kahkahalar, bağırımlar, çığlıklar ve fonda da davul, zurna seslerine karışmış, kapkaranlık, vahşi bir militer müzik...

Kısacası, Diyarbakir’i yaşayan ve duyanları müthiş bir gerilim içine sokabilen, vahşi uygulamaların ustaca sergilendiği kısa ama oldukça etkileyici bir oyun. Her Kürt’ün, Türk’ün ve her İsveç’linin mutlaka görmesi gereken; Türkiye’nin gerçek yüzünden oldukça kısa bir kesit.

Oyunla İlgili Panel

Oyun İsveç basını, radyo ve televizyonu tarafından ilgiyle karşılandı. Günlük basında oyuna ilişkin geniş yazılar yazıldı. Radyoda oyunun yorumu yapılarak, geniş biçimde tartışıldı.

Gösterilen bu geniş ilgi üzerine, Dramaten 27 Ocak’ta, oyunun bitiminden sonra, çeşitli kuruluşların katıldığı bir panel düzenledi. Panele şu örgütler ve isimler katıldı:

İsveç Sosyal Demokrat Partisi parlamenti ve yeni kurulan İsveç Kürt Komitesi Yönetim Kurulu Üyesi ünlü hukukçu Hans Göran Frank, oyunun yönetmeni Peter Stormare, İsveç PEN kulübü adına Kürt yazarı Mehmed Uzun, İsveç yazarlar Birliği adına İkinci Başkan Bengt Erik Hedin, Index and Censerchip dergisi adına Ana Valdes, Amnesty International adına Marianna Heglund ve Röda Korset adına da Mariana Buzaglo.

Panel oldukça canlı geçti ve konuşmacılar oyunu ve oyuna konu olan olayları çeşitli yanlarıyla ele aldılar. □

Zimanê te tune! Tu tune yî!

mezintirîn tiyatroya Swêdê, Tiyatroya “Dramaten” li ser Kurda û zimanê Kurdî pîyesek (lîstîkek) pêşkêş dîke. Pîyes ji alî nivîskarê Îngilîzê bi navûdeng Harold Pinter hatiye nivîsandin û ji alî lîstîkvan û rejîsorê Swêdî yê binavûdeng Peter Stormare bi swêdî hatiye pêşkêşkirin.

Navê lîstîkê “Zimanê Çîyan” e. Harold Pinter û nivîskarê Amerîkî Arthur Miller bi ser navê PEN Klup di sala 1985 an de çûbûn Tîrkiye, ji bo ku rewşa mafê mirovahî, edebiyat, ziman û hunerê di cîh de bibînin. Divî ziyareta xwe de li ser rewşa Dr. İsmail Beşikçi û hin girtiyên Kurda jî sekinîbûn. Û zordestiya dewleta Tîrk li ser ziman û çanda kurdî gelek bala nivîskaran kişandibû. Her du nivîskar piştî vegera xwe di rojnaman de li ser ziyareta xwe ya Tîrkiye hin meqale nivîsîbûn. Wan qedexebûna zimanê kurdî û çand û hebûna Kurda wekî sûcekî mezin yê însaniyetê dîtîbûn.

Lîstîka “Zimanê Çîyan” ji vî ziyaretê derket. Li İngilîstanê hate pêşkêşkirin û çend rojin li Swêdê jî tê pêşkêşkirin.

Babeta lîstîkê li ser ziyareta dê û jinekê girtiyê Kurdî danûstandinê di navbera rîrsiyarên girtixana re ye. Pîyes bi xwe kurt e, lê rûçîkê dewletê Tîrkî wê li hember girtiyên Kurda bi awakî xweş dide xwiyakirin.

Pêwîste her kurdekî, her mirovekî vî pîyesê bibîne. □

